

Jőjjetek

Mr. C.A. Macartney
 All Souls College
 OXFORD
 England

Volgen van de
 Édit périodique
 expédié par l'éditeur.

1953 December 6. év 12. szám.
 és „Harangszó” a Szórványban Élő Magyar Református Egyház Lapja

Kereső Angyalok

Az angyalok tanakodtak. Azt a parancsot kapták, hogy vigyék szét a jóhírt. Parancs nélkül is megtették volna ugyan, úgy örvendeztek a jóhírnél maguk is. Megtartó született. Az angyalok szerették az embereket és úgy szánták őket elesettségükben, tehetetlenségükben, tudatlanságukban. Főleg tudatlanságuk miatt szánták őket, mert ők tudták, hogy az emberek minden baja onnan származik: nem ismerik az Urat. De ezután minden másképpen lesz, a Megtartó meg fogja ismertetni az embereket az Urral és az emberek ezután majd tudni fogják, hogy az Ur milyen kimondhatatlanul jó, milyen szerető, megértő és milyen megbocsátó atyja az embereknek, aki azt akarja, hogy minden ember nagyon-nagyon boldog legyen. Csillgó szemmel magyarázták egymásnak az angyalok, miután elhagyták az Ur színt, hogy megkapták a parancsot:

- Gondoljátok csak el, ezután nem fogják az emberek gyűlölni egymást!
- Hanem szeretni fogják egymást!
- Minden könnyük igazgyöngy lesz!
- Szelídek lesznek!
- Mindennél drágább lesz nekik az igazság!
- Irgalmasok lesznek és tisztaszívűek!
- Békességben fognak élni egymással!
- Mert megismerik az Urat...
- A Megtartó által...
- Jőjjetek, gyorsan, mondjuk el nekik a jóhírt...
- De hol kezdjük?

Igy hát tanakodtak. Azután az egyik angyal azt mondta:

- Tanakodás helyett inkább induljunk el. Mindegy, hol kezdjük, hiszen mindenkinek el akarjuk mondani ugyanis, Gyerünk csak, majd meglátjuk, mit találunk a földön.

Elindultak. Halkan suhogott a szárnyuk. És közben mindig érekeltek. Vagy inkább talán csak dudolás volt. Vagy még az sem, hanem a pusztá lélegzétvételük is már édes muzsika volt...
 A város fölé érve messziről látták a palota kivilágított ablakait. Egy szempillantás és már benn is voltak a nagyteremben. Dus lakomának derekán tartott a vendégsereg, a nagy tálakon ott hevert a félig elfogyasztott pecsenye, mintha óriás harapta volna ki a hatalmas ökröcomb felét, a kelyhek tele vannak borral, de van, amelyik eldőlve fekszik s belőle kis patakban folyik a bor egy szőlőszemet görgetve az asztal széle felé. A vendégek szeme révedezve csillog, arcuk-kezük zsiros, hangjuk rekedt, de azért hangosan énekelnek. Az angyalok szárnya suhogására egy sem figyel, muzsikájukat egy sem hallja s mikor elkezdenék mondani a jóhírt, bennük fullad a szó.

Menekülve röppenek tovább az angyalok.

— Talán próbáljuk meg itt, — mondja az egyik, és a katonák tanyájára mutat. Amint odaérnek, érzik, bor- és izzadságszaggal van tele a szoba levegője. Nagy körben vannak, a katonák, a kör közepén kettő viaskodik egymással. Kardjuk csengése hangos s még hangosabb a biztatók részeg rikoltása. Szárnyuhogás, angyalmuzsika, jóhír: nincs füle erre íti sem senkinek.

— Hát most merre tartunk? — kérdik egymástól az angyalok tétován néznek körül a város felett.

— Amott csak egy ablakban ég világosság, talán ott...

Az asztalnál egyedül ül egy ember. Előtte halomban az ezüst és rézpénz. Szeme fűgén csillog félig görbedt ujjai szaporán mozognak, amint számolja a pénzdarabokat; csendül az ezüst, koppan a réz — a vámszedő számára nincs edesebb muzsika. Angyalmuzsika, szárnyuhogás, jóhír? Hogy is hallaná meg ezüst és rézpénz hangja mellett?

Az angyalok csüggedten szálltak tova, a legkisebbnek sirásra is görbedt a szájaszéle. A templom környékén voltak.

— Próbálkozzunk még itt - biztatták egymást az angyalok.

Tisztes szakállú férfi sűrűn tekergette kezében. Mohón szitta magába a szavakat, ahogy olvasta őket; arcára az ismeret öntudatos mosolya ült ki. Eltartotta magát a tekergetés, hátrahajolt székében és úgy mondta, önmagának:

— Milyen nagyszerű dolog a tudás! Milyen jó nem olyan ostobának és tudatlannak lenni, mint a többi! — Szava alig volt hangosabb egy sóhajtásnál, de az angyalok riadtan néztek egymásra: egy szó sem jött ki ajkukon. Mintha odafagyott volna az írástudó göggyétől.

Az angyalok elkeseredve csapkodtak szárnyukkal a város felett.

— Menjünk vissza az Urhoz és kérjünk új utmutatást.

— De meg fog haragudni, hiszen nem teljesítettük a parancsot. Egy emberfiának sem mondtuk el a jóhírt! — És félelemtől rebent a szárnya az angyalnak, amint ezt mondta. — Hogy beszélhetsz ilyet — róttá meg a legöregebbik angyal. — Az Ur jó, hogyan haragudhatnék. Mit gondolsz, talán azért küldi a Megtartót, mert minden ember olyan jó? Igazatok van, menjünk vissza és kérjünk az Uról új parancsot.

Elindultak. Hamar kívül voltak a városon, már az utolsó házat is elhagyták, alattuk a mező volt. Az egyik angyal egyszerre felkiáltott és karját kinyújtva mutatott lefelé; mind odanéztek:

— Nézzétek, pásztortűz! Jertek, mielőtt visszamennénk az Urhoz, nézzük meg még ezt az egyet!

Ugy volt. Pásztorok voltak. Kezüket a tűz fölé tartották, mert hűvös volt az éjszaka. Halkan beszélgettek, az angyalok mohón füleltek, hogy miről.

— Jó nap volt ez a mai. Szerencsés. — Így beszélt az egyik pásztor.

— Mondd inkább, hogy jól végződött — szólt a másik. — Láttad volna magad reggel, mielőtt számbavettük a nyáját és láttad, hogy a feketefoltos kisbárány hiányzik...

— Nem kellett ahhoz számbavétel, első pillantásra láttam. Éreztem, hogy nincs a többi közötti. — És a hangja megremegett az emlékeztől.

— Hát azután milyen jó is volt a délelőtt, — folytatta a másik —, mintha az egész nyáját elveszítetted volna, egyszerre tíz irányba futottál volna keresni! Dombtól patakig mentél, cserjéstől szakadékgig. Ráment az egész délutánod.

— De végre megláttam a szakadékban!

— Még most is vizes a sarud, agyagos a köntösöd!

— De itthon van a kisbárány!

— Igazad van...

— Hát akkor nem volt jó ez a mai nap? Szerencsés?

— De az volt. Igazad van. Az Urnak hála legyen érte.

Az angyalok orcája ragyogott. Ki sem tudták várni, míg a legöregebb elkezdte mondani a jóhírt:

— ... Imé hirdetek néktek nagy örömet... született néktek ma a Megtartó...

Egyszerre szakadt ki mindegyik szívéből, úgyhogy a jóhírmondó angyal szavát szinte tulzengte az ujjongó kar:

— ... Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek, és e földön békesség, és az emberek jóakarata!

Különös ez a világ, különösök ezek az angyalok. Mintha nem lennének századok a számukra, mintha nem lennének földrészek, népek s nemzetségek: ők csak szüntelenül szállanak. Szárnyuk suhog, muzsikájuk zeng, mert az Ur parancsa örök: hirdetni kell a jóhírt.

Kinjaitok jajja között: van-e hozzá fületek, Rabmagyarok? Idegenség magányának tompaságában, van-e hozzá fületek, Vándormagyarok? Összekavarodott eszmék, jelszavak, érdekek zsvájában, van-e hozzá fületek, Világ?

Mert a Megtartó megszületett...
 Harsányi András.

ÜZENET

A Református Egyházak Világszövetségének végrehajtó-bizottsága 1953. augusztusában ülést tartott a hollandiai Woudschotenban, s onnan a következő üzenetet intézte a tagegyházakhoz:

Üdvözljük a Világszövetséget alkotó egyházakat.

Tanácskozásaink során a Szent Lélek vezetésével mindjobban megértettük, hogy mit jelent egységünk, mint egyházak családjának és mint a Megváltó Ur Jézus Krisztus tanítványainak az egysége. Megértettük továbbá, hogy ilyen értelemben mit jelent a népek egységének a lényege. Megvizsgáltuk a földkereken szétszórt egyházaink jelentéseit és szívünk örült az Evangélium terjedésének a láttán, valamint annak a megtapasztalásán, hogy Isten megtartó hatalma a súlyos próbatételek közepette is érvényesült. — Mindezt megköszöntük és ismételten hálással köszönjük Istennek.

Ugyanakkor azonban felfigyeltünk a népek megosztottságára és arra a feszültségre, amely ma sem szűnik a népek és nemzetek között. Megrendültünk annak hallatára, hogy egyes keresztyéneknek mennyit kell félniük és szenvedniük e megosztottság és feszültség miatt. Szomorúsággal töltött el bennünket az a tény, hogy ezek a szerencsétlen körülmények a keresztyén közösség gyakorlati érvényesülését korlátok közé szorítják. — Épen ezért Isten kegyelmi jelének tekintjük, hogy lehetővé vált egybeseregiesünk a megosztott világ különböző tájairól.

Bár tudjuk, hogy veszélyek fognak körül minket, mégis a hála szavával fordulunk a Mindenható Isten felé. Hálások vagyunk azokért a jelekért, amelyek a né-

pek közötti megértésnek és békének az előrehaladásáról tanuskodnak*, valamint hálások vagyunk azért, hogy az isteni gondviselés folytán az egyházak szolgáltathettek ennek az ügynek.

Felhívjuk egyházainkat, hogy szüntelenül imádkozzanak és dolgozzanak egyházainknak és a nemzeteknek a békéjéért és egységéért. Törekedjünk arra, hogy a nemzetközi viták békés eszközökkel oldódjanak meg.**

Most, amikor református egyházaink képviselőinek 1954. augusztusában, az Egyesült Államok-beli Princetonban tartandó világkonferenciáját készítjük elő, imádkozzunk Istenhez, hogy előkészületünket és jövő évi találkozásunkat fordítsa dicsőségére, valamint a nemzeteknek és az ő népe sebeinek a gyógyítására.

Mindezek után pedig adassék dicsőség Istennek, aki bennünket megerősítve meg tudja adni mindazt, amit szóban vagy gondolatban kérünk tőle. Adassék neki dicsőség az Egyházban Jézus Krisztus által mindörökké, a világ végezetéig.

(A fenti üzenet a The Presbyterian World szeptemberi számában közzétett angol szövegből való fordítás.)

* E megállapítás többek között nyilván egyes nyugateurópai népek közeledésére vonatkozik.

** A Szétszórtságban Élő Magyar Református Egyház is imádkozik azért az igazságos békéért, amelyben magyar népünk szabadon töltheti be Istentől reábizott feladatát.

(Az olvasó figyelmét felhívjuk a Keresztyén Politika rovatra, mely ezuttal a béke kérdésének van szentelve.)

A nyomtatott Biblia 500-éves

Az első nyomtatott Biblia Gutenberg Jánosnak, a könyvnyomtatás feltalálójának a sajtója alól került ki. Hogy ez melyik évben történt, az vitatott kérdés, de abban egyetértünk a szakértők, hogy az esemény az 1450–1456 években történhetett. Sokan azon a véleményen vannak, s mi is ide tartozunk, hogy 1453-ban, 13 évvel Gutenberg első sajtótermékének a megjelenése után, hagyta el a mainzi nyomdát az ugynevezett negyvenkét-soros Gutenberg-biblia; ezen az alapon ünnepeljük mi is az idén a nyomtatott Szentírás 500-éves-évfordulóját s ezért szenteltünk már október-novemberi számunkban is egy teljes oldalt a Bibliának.

Hugo Victor a könyvnyomtatás felfedezésével kapcsolatban ezt mondta: „Mainz sajtója mögött lenyugodt a Középkor napja”. Az első nyomtatott Biblia félezredéves megjelenését ünnepelve, csak megerősíthetjük ezt az állítást. Attól kezdve, hogy a keresztények kezükbe kaphatták a szent történetet és saját szemükkel olvashatták az Ur üzenetét, megváltozott a történelem folyása. Azok, akiket eddig kiskorúakként kézenfogva vezettek, az élet útmutatójával a kezükben nagykorúakká váltak. Immár nemcsak mint a klérus tagja és nemcsak a kolostori cellák sötétjében ismerhette meg az ember az igazságot, hanem már úgy is, mint laikus, mint Isten népének egyszerű részese.

Gutenberg találmánya gondviselészerű volt. A gondolat általa gyorsan terjedt az emberek között s mire a lutheri, kálvini, vagy Zwíngli szerinti reformációra, hit javításra került sor, a nyomtatott betűnek már hatalma volt.

Voltaire azt állította, hogy száz évvel halála után már senki sem fogja olvasni a Bibliát. Vajon mit szólna ahhoz, hogy az elmúlt évben 23 millió példány hagyta el a sajtókat. Ez azt jelenti, hogy éjjel-nappal, óránként több mint 2500 kötetben kerül a Biblia az ígére éhes emberek elé. — Az évforduló alkalmából Genezisben megjelent evangéliumi revue adatai szerint ennek a szédületes „termelésnek” az ellenére a bibliatársulatokhoz tömegével érkeznek a kérelmek a világ minden tájáról: „Kérvés a Bibliánk!” „Több Evangéliumot kérünk!” Gyorsítsák a nyomtatás ütemét, mert nem lehet az Evangéliumra éhes embereket kielégítetlenül hagyni!”

Annak bizonyítására, hogy Isten népe, a keresztényen sokaság szomjuhozza Isten üzenetét, két tényről említenek: A legutóbbi németországi Kirchentag, vagyis egyházi találkozó alkalmával a reggeli bibliatanulmányt, illetve igehirdetést, több mint ötvézezer résztvevő hallgatta. Akik nem értek el az óriási hamburgi csarnokban, azok a szabad ég alatt megafonokon hallgatták az Üzenetet. — A másik tény hazai egyházunk életéből vesszük: Az új bibliafordítást a laikusok is élénk figyelemmel kísérik s ha valahol a fordító bizottság ülészik, a környék népe lelkesen látja el őket étellel. Isten szava a megpróbáltatások idején még tisztábban hangzik az emberi lélekben, mint máskor.

A bibliafordítás kuriózumai:

A Biblia egészben vagy részben több mint ezer nyelvre, illetve tájszólásra van lefordítva. A kínai kulik és a középafrikai törpénégerek, a vörösbőrűek és az eszkimók ma már épen úgy saját nyelvükön olvashatják az Írást, mint a fehérek.

A fordítóknak óriási nehézségeket kellett leküzdeniük. Voltak nyelvek, amelyek még nem ismerték az írást. Az ő számukra a fordító misszionáriusok betűket szerkesztettek. Sok nép nem volt tisztában az elvont fogalmakkal; ezeknél alkalmazkodni kellett a szokásos képzetekhez. Az Elefántcsont-parton élő baul négereknek az „öröm” szót így kellett fordítani: a test dala. A mexikói zeltal indiánoknak így kellett lefordítani a „hit” fogalmát: a szív vágyakozása és kapaszkodása, mely olyan erős, mint ahogy az indák kapaszkodnak és tapadnak az ébenfa törzséhez. Az eszkimók sohasem látták bárányt; meg kellett tehát keresni környezetükben azt az állatot, amelyik legjobban szereti kicsinyeit. Ez a fóka volt. A Biblia eszkimó szövegében így olvasunk tehát János 1:29-et: Ime Istennek az a fókája, mely elveszi a világ bűnét.

Különböző nyelveken és különböző képekben ölt érzékelhető formát az Ige, hogy Isten szereti és megtérésre, feléje való fordulásra hívja az embert.

Hogyan olvassuk a Bibliát?

Ime egy történet: Egy fiatal nőnek könyvet ajánlottak a barátnői. Megvette, de olyan unalmasnak találta, hogy néhány oldal után félretette. Nemsokkal ezután megismerkedett egy férfivel. Mind többen voltak együtt; megszerették egymást. A

beszélgetések során kiderült, hogy a férfi író s hogy ő a szerzője annak a bizonyos könyvnek. A szerelmes nő hazamenet levette a porosodó könyvet a polcra, újra kinyitotta és olvasni kezdte. Az első lapról az utolsóig rendkívül érdekesnek, sőt csodálatosnak találta. Megismerte a szerzőt s ettől fogva könyvében az ő alakját, az ő gondolatait, az ő életét látta; a könyvön keresztül még jobban megismerte, s írásával együtt még jobban szerette.

A Biblia Isten kinyilatkoztatása; Jézus Krisztusról tanuskodik. A Biblia rendkívül érdekes olvasmány akkor, ha a Krisztussal való találkozás alkalmát keressük benne; ha őt akarjuk általa megismerni.

Ismerjük meg Isten tervét a Bibliából, úgy amint az Krisztus körül rendeződik: Az O-Szövetség meghirdeti az üdvösséget

„Kezdetben teremté Isten az eget és a földet, ... és teremté az embert az ő képére, Isten képére teremté őt.” (Mózes 1: 1, 27.)

Az első ember a bűnbeesés előtt csak Istent látta, csak feléje fordult és engedelmessége boldogság volt. A kígyó hangjának hallatára az ember lelkében vágy támadt a független látás és tudás iránt s engedetlenül vált Isten iránt. „Egy ember által bejött a világba a bűn, a bűn által a halál és a halál minden emberre elhatott” (Róm. 5: 12).

Isten nem hagyja el a bűnös embert; már az édenkertben ígéri, hogy az ember majd a kígyó fejére tapos (Móz. 1: 3, 15), vagyis hogy diadalmaskodhatik a bűn fölött. Isten Megváltót ígér bűnös teremtményének és Abel, Noé, Ábrahám történeteiben szövetséget köt azokkal, akik engedelmeskednek neki.

A hívők atyja, Ábrahám által Isten népet alkot magának; ebből a népből fog születni Krisztus.

Mózes által Isten ennek a népnek vállalási és erkölcsi-törvényt ad. „Szeresd a te Uradat Istenedet és szeresd felebarátodat, mint te magadat” (Móz. V: 6/5 és Móz. III: 19/18.) — Az áldozatok és a husvéti bárány Krisztus áldozatának az előképei. „Ime Istennek az a báránya, aki elveszi a világ bűnét” (János 1:29).

Dávid a király és próféta, az Örökkévaló lantosa, sok zsoltár szerzője, a názáreti Jézusnak ösatyja.

A próféták Izráelt megtérésre hívják, mert Isten szent. De Isten szeretet is és kész megbocsátani. „Ha bűneitek skár-

látpirosak, hófehérek lesznek és ha vérszintűek mint a karmazsin, olyanok lesznek, mint a gyapjú” (és. 1:18). A próféták hirdetik Krisztus jövetelét. „Mindnyájan, mint juhok eltévelyedtünk, de az Ur mindnyájunk vétkét őreá veté” (és. 53: 6).

A babyloni fogság idején kialakul Izráel szelleme. A nép viszatér az ígért földjére s az O-Szövetség befejeződik. Közelget az Urnak napja (Mal. 4: 5).

Az Uj-Szövetségben az üdvösség beteljesült.

A négy Evangélium elmondja Krisztus életét.

Máté evangélista különösen az ígért királyt mutatja meg benne, aki betölti az O-Szövetséget és hirdeti Isten országát.

Márk számára Jézus-Krisztus főként az Örökkévaló Szolgája, aki azért jött, hogy szolgáljon és nem azért, hogy szolgáljanak neki (Márk. 10: 45).

Lukács főként úgy ábrázolja, mint Megváltót, aki azért jött, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett.

János evangélista számára Krisztus az Isten Fia, aki az örök életet adja (János 10).

Az Apostolok Cselekedetei az élő Megváltót mutatják be, aki a Szent Lélek által cselekszik az Egyházban. Az üdvösség a kerek világon mindenki számára megnyílt.

Az Uj-Szövetség levelei a mindennapokban megélt, gyakorlatiá vált üdvösségről, a Krisztussal való együtt-járásról tanuskodnak. Az apostoli levelek ennek az együtt-járásnak a következményeit írják meg.

„Kegelemből hit által megtartottok, ... teremtvén általa a Krisztus Jézusban jócselekedeteket” (Ef. 2: 8, 10).

„Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az; a régiék elmúltak, imé újjá lett minden” (II. Kor. 5: 17).

A Jelenések könyve az idők végéről szól, Jézus Krisztus végső győzelméről a gonosz és a halál fölött. „Isten sátora az emberekkel lesz, és velük lakozik és azok az ő népei lesznek”. „Jövel Uram Jézus!” (Jel. 21:3 és 22:20).

„Szükség beteljesedni mindazoknak — mondotta Jézus — amik megírtak a Mózes törvényében, a prófétáknál és a zsoltároknál én felőlem. és megnyilatkoztatta az ő elméjüket, hogy értsék az írásokat (Lukács 24:44, 45).

— Timóteus —

K Á T É

XVII. Urnapja.

45.) Mit használ nekünk Krisztus feltámadása?

Előszőr: Feltámadásával a halált meggyőzte, hogy minket részeseivé tehesen annak az igazságnak, amelyet halálával szerzett. **Másodsor:** Az ő ereje minket is új életre támaszt. **Harmadsor:** Krisztus feltámadása a mi feltámadásunknak bizonyos záloga.

Jól figyeljük meg a kérdést: Mit használ nekünk Krisztus feltámadása?

A hitetlen, a csak racionális ember így kérdez: Igaz, hogy Krisztus feltámadott? — A hívő ember a tény valódiságát nem kutatja, mert tudja, hogy a szent történet tanuinak az észlelése és tapasztalása igaz, valamint hogy a Kijelentés irásbafoglalóinak az ihletése a Szent Lélek munkája, tehát hiteles.

Mindezt elfogadva, a hívő ember még így sem foglalkozik a feltámadás tényével — elszigetelten, hanem csak az emberhez, önmagához való viszonyában. A hívő ember számára a Kijelentés nem metafizika, azaz természetfölötti történéseknek, csodáknak a láncolata, hanem annak a kinyilatkoztatása, hogy Isten miképpen cselekszik ebben a világban az emberért.

A hívő ember tudja azt, amit kátémagyarázatunk során többször is hangsúlyoztunk, hogy a Mindenható cselekvésének szeretete szab irányt és határt s épen ezért Isten csodálatos cselekvéseivel is csak ebben a perspektívában, ebben az isteni minőségű, de emberszabású látókörben foglalkozik. — Református őseink hitelesen biblikus hitében gyökerezik tehát a kérdésnek illetően felvetése: Mit használ nekünk Krisztus feltámadása?

Első hasznunk az, hogy az Ő feltámadása által leszünk részeseivé annak az igazságnak, amit halálával szerzett.

A bűn zsoldja halál. Ezt az ítéletet az igazságos Isten hozza. Az ítélet végrehajtása azonban a Golgotán történt; ez az isteni szeretet műve. Istennek ez a kettős cselekvése azonban nem tőlünk független metafizikai cselekvés, hanem megrendítésünket, megfordulásunkat, az Ő-hozzá való megtérésünket célzó, tehát minket itt és most megszabadító, megváltó cselekedet.

Krisztus feltámadott és mint lelki Testvér, velünk külön-külön és személyesen szembenéz. Aki felfogja tekintetét, az átéli, hogy mit jelent a halálra vezető bűn és megsejti, hogy mit jelent a bűn rabságától mentes örök életre való feltámadás. Aki Krisztussal szembenéz, — ha emberi módon is, de — utánozni kívánja Őt: meghalni a bűnnek és feltámadni tisztaságban.

Igy találja meg a hívő ember Krisztusban Istent. A Biblia szövegének eredeti értelmezése szerint ez az Istennel helyreállított kapcsolat, ez a találkozás az igazság; amelynek Krisztus feltámadása folytán részeseivé leszünk. (Elnékedjünk ezeken a verseken: I. Kor. 15: 17, Róm. 4: 23–25.)

Második hasznunk az, hogy a feltámadott, tehát élő Krisztus ereje támaszt bennünket új életre, feltéve, hogy szembenézünk Vele. Ugy támaszt bennünket új életre, mint Pált a damaszki uton, aki megszűnt Saul lenni, hogy Pál legyen, az Ő apostola.

A lelki Testvér, a feltámadott Krisztus jelenléte nélkül reménytelen, vagy (és) féktelen volna a keresztényen ember élete. Ezért sugározza felénk erejét Ő, aki feltőn szeret minket. (Olvassuk: Ef. 2: 5.)

Magyar bibliafordítások és -nyomtatás.

A váradi fejedelmi bibliával (1661) lezárul nálunk a szentírás dicsőséges korszaka. A jezsuita áramlat felülkérülésével megszűnik az alkotmányos szabadság és vele a biblia szabadsága is. Másfél századon keresztül csak külföldön és külföldi segítséggel láthattak napot magyar bibliák; főként Bazelban és Utrechtben. Drága áron voltak kaphatók és csempészáruként, nehezen juthattak át a magyar határon.

Tóthfalusi Kiss Miklós Hollandiában életét szentelte a magyar biblia kinyomására. Ő-maga volt „betűöntő, metsző és nyomdász”. Nélkülözésének és kitarásának az eredménye az Amsterdamban 1685-ben kiadott ritka szépségű 4000 biblia. Sajnos, csak egy részük juthatott be az országba.

Ekkor készítette el Komáromi Csipkés György, Debrecen tudós lelképásztorja javított új bibliafordítását. A zord idők miatt csak a fordító halála után majdnem 40 évvel, 1718-ban tudta kinyomtatni Debrecen városa a hollandiai Leyden városában 4000 példányban. Az ország határára az akkori kormány lefoglalta s előbb Kassára, majd Egerbe vitette azokat. Rengeteg vesződség, folyamodás, Bécsben való járás-kelés után III. Károly király 1723-ban elrendelte az aranyos kötésű biblia kiadását. Ennek ellenére az lett a drága kincs vége, hogy pincékben való hosszas penészesedés után 1754-ben, Barkóczy Ferenc egri püspök udvarán, máglyán elégették őket.

A XIX. század szebb reményekkel kecsegtetett. Az 1804-ben alakult „Brit- és Külföldi Bibliatársaság” első megbízottját 10.000 Koronával küldte Pozsonyba, hogy ezzel a biblia magyarországi nyomását és terjesztését megindítsa. A politikai események nem kedvez-

tek a terv keresztülvételének. A napoleoni időkben a Szent-Szövetség reakciója követte s egy római bulla 1816-ban veszélyesnek ítélte a Biblia-Társaság működését. A bécsi kormány a már megjelent bibliákat elkobozta és rendelettel tiltotta el bibliáknak külföldről való behozatalát.

A nemzeti szellem erősödésével párhuzamosan újra erőre kapott a magyar biblia-nyomtatás terve. Wimmer Ágoston felső-lövői evangélikus lelkész 1838-ban, angol segéllyel, Kőszegen állított fel nyomdát és 10 év alatt 120.000 példányt állított elő s hozott részben forgalomba. — A szabadságharc leverését követő bécsi visszahatás 1851-ben bezáratta a biblia raktárát, a példányokat lefoglalta s a terjesztést betiltotta. A Brit Bibliatársaság megbízottjának menekülnie kellett. Anglia bécsi nagykövetének a felszólalására a közegei és pesti raktárakat feloldották a zár alól és a bibliákat mint angol vagyont ... Berlinbe szállították.

A változó politikai események hatására (a mándjokban kirajzolódó olasz és német egység Ausztria hatalmát féken tartotta) a biblia ismét visszatérhettek hazánkba; az osztrák rendőrminiszter 1861. január 7-i rendeletével a terjesztésre engedélyt adott. Ettől kezdve a magyar biblia nyomása és terjesztése hatósági ellenállásba nem ütközött.

A magyarországi Református Egyház jelenleg új bibliafordítást készít. (Németországban is folyamatban van egy ilyen nagyszabású munka.) Ennek a nagyjelentőségű magyar egyházi munkának külföldön is visszhangja van; a külföldi protestáns egyházi nagy rokonszenvvel ismertetik sajtóikban a jelentős magyar lelki-szellemi erőfeszítést.

Emlékezés

Senkinek semmivel ne tartoztatok, hanem csak azzal, hogy egymást szeressétek. (Róm. 13:8.)

Karácsony a békeességnek és a szeretetnek az ünnepe. Itt a szeretetről írunk. A keresztényen szeretet az első sorban nem filozófiának a tárgya, hanem mindenkinek előtt élet, emberi magatartás; ezért egy emberi életre való emlékezés által példázunk.

Irlet Károlyra, a Svájci-Magyar Társaság alapító elnökére emlékezünk. Környezetünkben alig találhatnánk ragyogóbb élet-példát annak megvilágítására, hogy mit jelent a szeretet gyakorlata.

A szeretetnek sokféle kifejezési módja van: szó, betű, könny, simogatás, de legtökéletesebb kifejezési módja az áldozat. Az szeret Krisztus módjára, aki idejét, vagyonát, fáradságát, nyugalmaát áldozza azért, hogy jobb legyen annak, akit szeret. Annak az élete gyökerezik hitelesen keresztényen szeretetben, aki valamilyen módon odaáldozza magát másoknak, hogy azok gazdagodjanak általa.

Krisztus szeretetét sohasem tudjuk elérni, mert legjobbjaink is, és még áldozatuk során is, önmaguk is gazdagodni kívánnak. Krisztus szeretetét azonban meg tudjuk közelíteni abban a mértékben, ahogy jutalmi vágyunk egyre szellemibbé mélyül.

Irlet Károly a szeretet kiváltságos életét élte; úgy is, mint Krisztus szeretetének a tárgya és úgy is, mint gyakorlója. Isten egészséggel, bölcsességgel, családdal, vagyonnal, kedves munkatársakkal ajándékozta meg s szívét megtöltötte sugárzó hittel. Ő tudatában volt ennek az isteni kegyelemnek és hálásan áldozta magát másoknak, a — magyaroknak.

Egy református lelkész lelki-szellemi önállóságának és egy tehetős svájci polgár anyagi függetlenségének a birtokában, nem tartozott soha senkinek. Büszkén, fejbólintás nélkül haladt tovább, ha Gessler-kalap mellett vezetett az útja, de Krisztusi módon szolgáló szeretettel hajolt azokhoz, akikhez a szíve vonzotta, a — magyarokhoz. Akik ismerték őt, nem tudják felejteni magatartásának ezt az alázatos büszkeségét. Szavaiban és döntéseiben benne volt a Krisztus szolgáiban élő és ezáltal szabad ember belső dialektikája. — Bátor, független véleményalkotására vet fényt egy 1939 nyarán, Budapesten kelt levél következő töredéke:

... Milyen nagyszerű dolog, hogy Ön, kedves kollegám, ott a svájci hegyek között az igazság bajnokaként harcol a népünket érő rágalmak ellen. Milyen jó, hogy vannak olyan barátaink, akik ismerik, becsülik és szeretik népünket.

Svájci gondolkodás számára szinte különös módon választotta szeretete tárgyát a magyarokat. Gyermek, svájci üdülésükre emlékező családapa és családanyák s hazállanná vált magyarok ezt ezrével tanúsítják s a megsárgult levelek is önmagukért beszélnek.

„Elnök ur, köszönöm levelét — írja valaki Magyarországról 1939 elején. — Minden sorából sugárzik az az igaz barátság, amelylyel Ön magyar népünk iránt viseltetik s amelyre mindig büszkék leszünk. ...”

Aki Irlet Károlyt cselekedni látta, aki a két világháború magyar áldozataiért, a gyermekekért és a menekültekért dolgozni látta őt, az láthatta, hogy milyen a tevékeny krisztusi szeretet gyümölcse.

Ime egy budapesti levélrészlet 1945 októberéből:

... A fővárosban és környékén borzalmas télre kell elkészülnünk. Nincs kizárva, hogy a nélkülözés és a hideg sok gyermeket fog áldozatul követelni. Lehetséges volna-e még az idén gyermekvonatot indítani Svájcba? ... Elnök ur, Ön egy vesztett háború után már felbecsülhetetlen segítséget nyújtott a magyar gyermekeknek; ma még nagyobb szükségben kérjük segítségét. ...”

Irlet Károly válasza egy hónap múltán:

... Ebben a nehéz esztendőben sok aggodalommal és együttérzéssel gondoltunk Önre és a magyarokra. ... A magyar gyermekek ügye a Svájci-Magyar Társaság ügye; épen ezért Társaságunk már mindent megtett, hogy minél előbb indulhasson Magyarországból az első gyermekvonat. ... Minden áldozatot meghozunk a magyar gyermekekért. ...”

Az ilyen magatartást hívjuk szeretetnek, vagy hívjuk úgy is, hogy imitatio Christi.

Irlet Károlynak a magyar munka nem jelentett üzletet, vagyont, hivatali előmenetelt, vagy hazájában bármely más előnyt, hanem gondot, fáradságot, olykor nehézségeket, szóval áldozatot; s ő ezt lelki-szellemi és anyagi bőkezűséggel vállalta. Hirtelen de szép halála is áldozatos tervek közül ragadta el. Minthogy hazánkvaló kapcsolata megszakadt, a magyarságot bennünk, a szétszórtakban szerette mindhalálig.

Feljebb azt mondtuk, hogy Krisztus tökéletes utánzása lehetetlen. Csak Ő, az Isten Fia tudta alázattal feláldozni magát azokért, akik átkozták, sőt halálra adták. Az ember a maga áldozata fejében viszonzást kíván, gazdagodni óhajt. Ez alól a szabály alól Irlet Károly sem volt kivétel, de „gyengesége” a spirituális, szellemi, lelki ember gyengesége volt. Szeretete szeretetet gyújtott s ennek a viszonzott magyar szeretetnek a fénye melegítette, kielégítette.

... Örömmel olvasom leveléből — írja valaki Magyarországról 1939 tavaszán — hogy hazánkból a szeretetnek mennyi jelét tapasztalja. Biztosítom azonban Önt arról, hogy rengeteg iratlan hála és szeretet is áramlik Twann felé. ...”

Irlet Károly „gazdagodni” is óhajtott áldozata viszonzásául. Ő a svájci férfi, aki előtt anyanyelve és hazája szelleme megnyitotta a nemzetközi szellemi élet kincstárát, ebben a gazdagodási vágyában is „különc” volt, mert magyar kultúrára vágyott, magyar szellemet éhezett.

„Hazamba visszatérve — írja 1937-ben a debreceni teológiai fakultás dékánjának — nagy örömmel és hálával gondolok a debreceni napokra. Nem találtam még külföldön olyan várost, amelynek szellemi habitusa úgy hasonlított volna a miénkhez, mint Debrecen. Ez a szellemi rokonság áthatja svájci szívemet, amelyben Magyarország iránt nagyon sok szeretet él. Ez a debreceni szellem termékenyítse a népeink közötti kulturális kapcsolatokat. ... Hálás köszönet azért, hogy az Önök egyetemén és városukban ezt a szellemet élvezhettem.”

Irlet Károly könnyeket törölt le, sápadt arcokra az egészség pirját varázsolta; az éheznie enni, a szomjuhozónak inni adott; a ruhátlant felöltöztette; a háború dézsmálta könyvtáraknak könyveket küldött; a földönfutók érdekében hivatali szobák ajtaján zörgetett, vagyis: egy életet át adott, szeretett.

Cserébe szeretetet kapott és magyar szellemet; s ő ezt a cserét elégségesnek, jónak találta. Ilyen szeretetre és ilyen emberekre van szüksége ennek a világnak s nekünk, szétszórt magyaroknak, ilyen barátokat kell magatartásunkkal kiérdemelnünk.

K. L.

Amerikai bevándorlás

Az Eisenhower elnök által augusztus 7-én aláírt különleges amerikai bevándorlási törvénnyel kapcsolatban a végrehajtási utasítás lapzártáig még nem jelent meg. Az előző tudósításainkban közöltékhez azonban hozzátelhetjük még a következőket.

Az új törvény neve „Refugee Relief Act of 1953” és csak erre az egy, három évig tartó, 214 ezer bevándorlót bebocsátó akcióra vonatkozik. Az általában érvényben lévő amerikai bevándorlási törvény hatályát nem érinti.

Az új törvényt teljes egészében az amerikai külügyminisztérium fogja végrehajtani; a mult törvényhez hasonló D. P. Commission-t nem állítanak fel. Az egész akció lebonyolítása tehát az amerikai konzulok kezében lesz. Ezeknél kell a bevándorolni kívánóknak jelentkezniük és ezek fogják eldönteni, hogy a folyamodók alkalmasok-e a bebocsátásra. A törvény nem tartalmaz semmiféle időhatár-megszorítást a menekülteknek a mai vasfüggöny mögötti területről Nyugatra érkezését illetően. Az „állandóan megtelepedettek” azonban nem jöhetnek majd számításba. Hogy kik tekintendők állandóan megtelepedetteknek — ezt a végrehajtási utasítás fogja pontosan körülírni.

Az előzőnél nehezebb lesz az új törvény alapján való bevándorlás azért, mert csak névre szóló assurance-okat fognak elfogadni. Az egyházi szervezetek tehát nem gyűjthetnek és adhatnak ugyanevezett névtelen assurance-okat.

Ezzel kapcsolatban a Presbiteriánus Egyház DP-osztályának vezetője, Dr. Henderson kijelentette, hogy egyháza — az előző törvényhez hasonlóan — teljes erővel részt fog venni ennek a végrehajtásában is és minden magyar református családnak illetve személynek, akit az amerikai konzul bevándorlásra alkalmasnak talál igyekezni fog assurance-ot sze-

rezni és Amerikába jövetelében segítségére lenni. Az akció nagy terhet ró az egyházi szervezetekre, de minden tőlük telhetőt igyekeznek megtenni.

Egyházi részről a lebonyolítás Európában az Egyházak Világtanácsa (World Council of Churches) megbízottai kezében van. A bevándorolni kívánók lelkipásztoraikon, illetve lelkigondozó szerveiken keresztül ide forduljanak. Szükséges azonban az is, hogy mindenki a lakóhelyéhez legközelebb eső amerikai konzulátuson regisztráltassa magát; a bevándorolni szándékozók ezt máris, haladéktalanul tegyék meg.

A SZEMRE Konzisztórium a végrehajtási utasítás megjelenése utáni időtől kezdve állandóan tájékoztatni fogja az összes érdekelt európai magyar református lelkészeket és lelkigondozókat, hogy mit tehetnek Amerikába kivándorolni kívánó hűveik érdekében. A lelkészek és lelkigondozók természetesen ugyancsak állandó kapcsolatban fognak állni az Egyházak Világtanácsa megbízottaival.

Az új törvényvel kapcsolatos ügyek előadójának a SZEMRE Konzisztórium a maga részéről Balázs József lekipásztort kérte fel.

Barabás Irén, aki jelenleg Burgenlandban, Ausztriában lakik (Nickelsdorf, Untere Hauptstraße 50, Leitha, Burgenland, Österreich) keresi fivérét **Barabás Károlyt**, aki ref. vallású, asztalosmester, és utóljára kettő évvel ezelőtt irt neki egy képeslapot Bremerhavenből egy oecánjáróhajóra való felszállása előtt, és ígérte, hogy legközelebbi levelét már Amerikából (feltehetőleg USA-ból) fogja küldeni. Ezóta azonban nincs hír róla. Barabás Irén, aki öreg és beteg édesanyjával él Burgenlandban kéri mindazokat, akik valamit tudnak Barabás Károlyról: vagy őt vagy a Jöjjetek kiadóhivatalát értesítsék.

Egy konferencia margójára

A viznek is van ellentétes áramlása, ha megzavarják. A mi életünket is katasztrófák sorozata zavarta meg. Mindenki alkata szerint vonattatik a feladataihoz és aszerint is taszítatik el tőle. Akik szorongva vonattattunk hozzá, azok a belső emberünk rendszerét szeretnénk általa megépíteni. Rá akarunk állni az inago mundi"-ra, a világ képére magunkban. Meg akarjuk kérdezni a teológiától; mi az az univerzális cél, ami valóban értelmet ad földi életünknek. A jog, a gazdaságtan, a szociológia, a történelemtudomány nem adtak nekünk választ. Nem kutatják a dolgok eredetét. A végkifejződés sem érdekli őket. Az élet kényelmi, gyakorlatiassági, célszerűségi kérdéseit segíti elő. A filozófia ugyan kutatja a dolgok eredő okát, de a végső kérdésekben ez is csak kérdez. Nem ad feleletet. Minden magából indul ki; minden az emberi értelemre épül bennünk és mindennek az ember a központja.

A theologia viszont arra épült hogy Isten a Kijelentésben beszélt Tehát Isten szava betört hozzánk a megismerhetetlenből, a megismerhető határán túlról leszállt hozzánk az Ige; és Isten Lelke azóta is ott működik a földön. Izenetét halljuk; bennünk van. Aki fel tudja fogni Isten üzenetét, éli az Igét és meg tudja érteni a Lelket, az ezáltal áttört az emberi megismerés határáig terjeszkedő tudományos világ peremét. Az ilyen ember a földi élet oldaláról nézve nem marad a korlátokon innen; nem nyugszik ebbe bele, sőt az Igéhez tapadó hitével felkapaszkodik Isten megismerhetetlen, rejtett világába és azt igyekszik átélni. Igaz, hogy a theologia megszűnt a tudományok anyja lenni; és a többi tudomány felszabadult cselédorszából. De minden megismerés korlátba ütközik. Csak hitével tud a korlátok felé emelkedni az ember s ha a teologus nem determináltan korlátolt hanem át tudja érteni, fel tudja fogni mindazt, amit a tudományos világ felderített és ezzel gazdagodva tör a megismerhető korlátjai felé, újra tényleg kezébeveheti a dolgok végső magyarázatának a kulcsát, mert mondanivalója a tudományos világban is hiteleséget nyerhet.

Unos-untalan visszatérünk ahhoz a meg tapasztaláshoz, hogy az építést emberemléke-

zet óta rombolás követi. A bizakodást felváltja a félelem és a reménységnek az aggodalom ad bennünk helyet. Megosztjuk magunkat a keresztény reménykedés és a világtörténelmi tragédia víziói között. Hajlunk rá, hogy a történelem tényleg tragédiák sorozata s ebben öröklődik az egyén, pusztul a faj, népek és osztályok eltűnnek és hanyatlásra és hányattatásra van általa ítéle az egész emberiség.

Sokszor feltesszük magunkban a kérdést: tényleg csak tragédiák sorozatára van-e ítéle az ember? Tényleg rendeltetésünk-e, hogy a történelem mint a hegyi patak medre, kötöl köhöz, katasztrófától katasztrófához paskoljon bennünket s széttörve, megszagattva kell megtennünk benne a születés és a halál szűk távolsága közé korlátozott életünket? Vajjon tényleg ránkparancsolja-e a biológiai létel azt a rettenetes önzést, hogy kenyéririgységből gyilkoljunk kell? Vajjon valóban annyira meg van-e félelme az ember, hogy csak a zsarnokság alkalmazása útján érzi biztosítva a létét? Vajjon az emberi kis különbözőségek tényleg ránk parancsolják, hogy kikerülhetlenül és módszeresen pusztítsuk egymást? Örülteknek joguk van-e hozzá, hogy saját képzelgésük szerint, akaratunk ellenére tegyenek bennünket boldogokká, vagy boldogtalanokká? ...

Nehéz eldönteni, hogy hol fészkel a gonosz: bennünk van-e bűn, vagy pedig a gonosz és a jó tőlünk függetlenül elválasztott metafizikai harcában veszünk részt, mint ahogy sok nem keresztényen vallás hiszi. Kardot hoztam a földre, mondja Jézus. Azért jött, hogy meghasonlást támasszon. Ezzel róttára tesz bennünket, hogy akik Istentől születünk, elválasztassunk a sötétség gyermekeitől. Mert azok életmértéke a: bűn.

Akik később fordultunk a teológiához, azok a hazai teológusaink rendszerét az utánukmenés és az átélés zsinórmértékével kényszerűen elmulasztottuk megismerni. Sebestyén Jenőtől, Makkai Sándortól, Nagy Barnától s másoktól is kevés művet ismerünk. Sokukat Ady víziója után túlzottan foglalkoztatta a magyar tragédia víziója s az embernek a teologia tükrében látható univerzális helyzetét, tragédiáját, vagy reménykedését

nem mindig láttatták meg az egyetlen nagy téma világgá szétfutó szálaival, s a mindent egybefogó egyetlen rendszerrel.

Ezért magunkból kimenne és a mieinktől elfordulva, tulmenverajtuk, kint, másokban keressük a mértéket, azok, akik rászántuk magunkat hogy a teológia útján megépítjük a belső emberünk rendszerét. Ez az utánukmenés és az átélési vágy vitt el a nyáron Genf után Münchenből Montpellierbe. Ott az egyház elvilágiasodása volt a téma és a kálvini szigor szellemében kerestük az utját, hogy vagy a világ térjen újra vissza az egyházhoz (pl. a hollandiai szigorú reformátusoknál); vagy pedig az egyház embere, úgy eresz-kedjék a világ után, hogy a lelkében ne valljon kárt miatta.

Woudschotenban

Még haza sem értem s újra út nyílt előttem Hollandiába, a Református Világszövetség gyűlésére. Itt az Igeszolgálat volt a téma. Arról volt szó, mire vállalkozzék az igehirdető, mennyire menjen el, hogy reálisan a világban maradjon és a világnak hirdesse az Igét, mert Isten nemcsak az egyházat, de az egész világot is Igével teremtette. Tehát a Világ; az Igé. Reá vár, mert tőle van. Hogyan lehet tehát összefogni Keletet, Nyugatot, mert mind a kettő a „világ”; hogyan lehet megközelíteni a hitetleneket, és a vakbuzgókat, a közömböseket, a tudatlanokat, a szabadokat és szigorukat; hogyan lehet végezni az Ige szolgálatát a világban? És a szolgálatteltevőnek hol a helye?

Ezen az összefüggésben papírforma szerint gazdag képviselet jutott nekünk. Az erdélyi magyar református egyház is tagja a Református Világszövetségnek, (püspöke: Vásárhelyi János,) s jugoszláviai is, (püspöke: Agoston Sándor.) Az Amerikai Független Magyar Református Egyház; (főesperese: dr. Vincze Károly,) a braziliai magyar református egyház, (lelkésze: Apostol János,) s a szlovákiai református egyház szintén tagja. (Ennek jelenlegi feje: Tomasulya János szlovák református lelkész.) Ezek egyike sem képviseltette magát. A hazai református egyház két püspöke útján vett részt a gyűlésen s a Ref. Világszövetség 1951. évi bázeli végrehajtóbizottsági ülésének határozata szerint a Nyugaton élő menekült magyar reformátusok képviselőjeként is meghívott egy személyt.

A szervezeti, személyi, mozgalmi kérdéseken, jelentéseken, beszámolókon tulmenően a konferencia az Igeszolgálatról foglalkozott. Néha ugyan felvetődött a kérdése, de az Igét nem határozták meg. Annak vették: ami Isten szólt általa hozzánk. Ez a Kijelentés, (a Biblia); a testtétele: (Jézus Krisztus); s az Ige hatása, -szolgálat. (a Szent-Lélek funkciója, által.)

A konferencián, nem Isten „örök igazságát” keresték hanem az Ige időszerű igazságát. Az örökkévalóság: az igazság idvéssége az időben. (Van Rouler professzor meghatározása szerint.) A mai embert az időbeliség, sőt az időszerűség érdekli, mert élete az időben zajlik le. Számára az Ige: időszerű. Tudjuk, hogy a folyó nem a forrás, a norma nem a lényeg; de a forráshoz a folyón jutunk fel, (az Igéhez a Biblia útján) s a norma elvihet bennünket a lényeghez; (az Ige-szolgálat a Lélekhez.) A teológia tehát felelt a kérdésre: az Igeszolgálat által rendszert ad. A rendszer a lényegre mutat, mert miatta van.

Az Igeszolgálat megértése a Szent Lélek funkciója útján történik meg. A Szent Lélek hid a Jézus Krisztusban történt kijelentés között és a mi időnk között. A „szolgálat” elvise a lényeghez: Isten maga az, Aki a Szent Lélek által újra előtérbelépv munkálkodik. Az Igeszolgálat a Szent-Lélek dimenziójában történik s az Igét szolgáló ember a Szent Lelken keresztül a megismerhetetlen tul levő, élő, ható, munkálkodik, ma is aktuálisan jelenlévő Isten szolgálatában van. Ez ad univerzális célt az életnek!

A szolgálattelvő tekintélye teljesen Isten

Várok az Úrra

Egy lelkész egy alkalommal, a város szegényházát látogatta meg. Amint az egyik szobáskába lépett, egy kerek asztalnál, a kályhától nem messze, egy öreg ember üldögélt, aki annyira tehetetlen volt már, hogy mozdulni sem tudott. Kalapját fején tartotta, nyilván azért, hogy a huzat, amely az egész épületet átjárta, ne ártson neki. Facipői testének reszketése következtében állandóan a padlóhoz verődtek. Miután rendkívül nagyot hallott, a lelkész hozzahajolva a fölébe kiáltott: Na, Miska bácsi, mivel tölti az idejét? Várok! felelte az gyorsan. Mire? Az én Urannak a megjelenésére. És mit remél az Ő jövetelétől? Oh, akkor rendkívül nagy dolgok várnak rám! Azt ígérte mindazoknak, akik az Ő megjelenését várják, hogy elnyerik az igazságnak koronáját.

Te mire vársz? Várod az idők jobbra fordulását, nehézségeid javulását, várod, hogy gond nélkül, könnyen élhess, hogy megkönnyebbedjék rajtad az iga? Vársz földi dolgokra, holott mindaz hiábavalóság? Várj az Úrra! Akik Órá várnak, meg nem szegyenülnek, hanem valóban megnyerik az életnek, az igazságnak koronáját.

Megtartásunk két erős karja.

János 6: 37-44

E bibliai részben megtartásunknak két erős karját állítja elénk a mi Urunk. A mi megtartásunknak két erős karját. Az egyik ez: Isten akarja idvésségünket; a másik pedig az, hogy: Jézus megtart az idvésségekben. Csodálatos összedolgozás van az Atya és a Fiu között. A 44. vers így hangzik: „Senki se jöhet énhozzám, hanem ha az Atya vonja azt, aki elküldött engem.” Tehát az a tény, hogy valaki Jézushoz jön, hogy keresi Benne idvésségét és váltását, már magában Isten kegyelmi ténye és munkája. Magától senki sem jöhet Jézushoz, senki sem keresheti őt. Van e világban egy sereg ember, aki keresi Istent. Van egy sereg ember, aki azt gondolja, megtalálta Mohamed, Konfutse vagy Buddha tanításai nyomán, vagy megtalálta az öszövetési Jehovát. Jézushoz azonban nem jutnak el azok, akiknek ez az atyától meg nem adott. Sokkal több Istent hívó ember van a világban, mint amennyi keresztyén. Hihetetlen, megmagyarázhatatlan dolgok történnek körülöttem, tehát van Isten, méghozzá olyan Isten, aki kiváltképpen való gondot visel e világra. Ez azonban még nem keresztyénség. Jézushoz csak az juthat el, akinek Isten megnyitotta szeméit. Az a kegyelmi tény, hogy valaki ott áll a golgotai kereszt előtt és mondhatja: Bizony, ez az Isten Fia, aki a kereszten van! Az a kegyelmi tény, hogy az Ige lapjain át valaki látja Jézust, Isten munkája. Gondold csak el, milyen az, amikor Isten odaáll és így szól: akarom és pedig így akarom! Amikor kiesztli hangját, megszeppen a föld. Az ágyudörgésen és az ézengésen is tulhangzik ez, hogy én pedig azt akarom, hogy akiket Jézusnak adtam, azok idvéüljenek. Ez az akarat felette van mindennek, ez az akarat hatalmasabb mindennél.

Ime, az egyik kar, az egyik biztosíték. Ha te egyszer Jézushoz jöttél, ha őt hívtad segítségül, ez nem tőled van, nem emberi dolog. Lehetetlen, hogy valaki Jézust Megváltójának ismerje el saját indulataiból és saját gondolatai szerint. Senki se mondhatja Urnak a Krisztust, csak a Lélek által. „Senki se jöhet hozzám, csak hogyha az Atya vonja azt. És minden, amit nekem ad az Atya, énhozzám jön”. Kizárt dolog tehát, hogy akit az Atya Jézusnak adott, hozzá ne jöjjön, visszatartsák. Ha nagyon nehéz harcok, küzdelmek, mélységek bünök, nyomorúságokon át is, de megérkezik hozzá. Ha Agoston útját kell is megjárnia, akkor is megérkezik Jézushoz. „Aki énhozzám jön, semmiképpen ki nem vetem.” Az egyik biztosíték abban van, hogy Jézushoz érkezhettek. A másik pedig abban, hogy ha hozzá érkeztél, akkor semmiképpen ki nem vet engem. Ez a „semmiképpen” az én Bibliámban nagyon keményen alá van húzva. A magyar nyelvben ez egy minden lehetőséget kizáró kifejezés. Távollról se az van itt, hogy esetleg nem vetem ki, meg az sincs, hogy ha jól viseli magát, ha hozzá méltóan jár-ke, akkor nem vetem ki. Még az sincs benne, hogy ha nem hitetlenkedik, akkor nem vetem ki, hanem azt mondja: semmiképpen! Az aztán magától értetődik, hogy aki egyszer hisz, nem vétkezhet amenynyit akar, mert a hit megkötözi a bünnel szemben. Nem azért nem vétkezik, mert neki nem esne jól, és nem csábítja a bün, hanem mert a hit kötötte. Az ember, ha igazán hisz, tehetetlenné válik a bünnel szemben.

Tehát semmiképpen. Lehetnek olyanok, akik nagyot buktak, akkorát mint Péter, vagy mint Dávid, vagy bukhatnak még mélyebbre is, ezekre is áll, hogy semmiképpen ki nem vetem. Az nincs benne, hogy nem ostromozom meg. Sőt, az van az Igében, hogy akit fiává fogad az Ur, azt megostorozza. Afelöl nincs biztosítva Isten gyermeke, hogy nem lesznek életében nagy megszegyenülések, megcsufolások. Nincs biztosítva felele, hogy nem kell esetleg Nabukodonozor útját megjárnia és az állatokkal együtt füvet ennie. Bünnei miatt juthat börtönbe és sok minden érheti. Amíg a világ fiainak büntetlenül sikerül bünözni, Isten gyermekeinek nem. De míg a világ élvész, az övéit semmiképpen ki nem veti. Megveri, megalázza, megcsufolja, megszegyeníti, meggyalázza, de ki nem veti.

Csodálatos ez az indoklás: nem vetem ki, mert azért szállottam le a mennyből, hogy ne a magam akaratát cselekedjem, hanem azért, aki elküldött engem. Jézus kereszthaláláig való engedelmessége a biztosíték arra nézve, hogy ő semmiképpen ki nem vet engem. Hogy ő végigment a kálvárián a Golgotáig és halálba adta magát, ez a biztosíték. Annak, hogy ő engem semmiképpen ki nem vet, az a biztosíték, hogy meghalt értem a kereszten. Az a Jézus, aki engem akkor, amikor még semmi közöm nem volt tudatosnan Hozzá, amikor még bünben életem, úgy tudott szeretni, hogy vállalta a kereszthalált, az a Jézus vért adott értem, a vérben váltás lett érettem a Golgotán, nem vethet ki engem.

Lengyelországi reformátusok.

A lengyelországi reformátusokról sohasem tudtunk sokat, még inkább a reformáció száradának disszidenseiről hallott az, aki figyelmesen tanult egyháztörténelmet az iskolában. Talán vannak, akik emlékeznek ezen kívül még arra is, hogy amikor a második világháboru alatt a németek Lengyelországból Fokormányszóságot csináltak, a németszármazású protestánsok visszatértek az u. n. porosz uniába.

Magukról a lengyelekről nem sok szó esett, még kevesebb azután, hogy az ország a vasfüggöny mögé került. Most, megbízható forrásból, legalább statisztikai adatokról értesülünk: a lengyelországi református egyházak ötezer uvcacsorázó tagja van. Az egyházi szolgálatokat négy lelképásztor, négy igehirdető-lelkigondozó, egy vallástanió és két teológus látja el. Az Ige tehát ott is hirdetik. Jó dolog ezt eszünkbe vennünk minékünk, akik szabadon válogathatunk abban, hogy kívánjuk-e hallgatni Isten Igéjének hirdetését vagy sem.

Igehirdetés táncolóknak.

Európában valahogy megszoktuk, hogy minden különös (vagy inkább külön?) ötletnek Amerika a hazája. Most, hogy olyan sokan vándoroltak ki közülünk Amerikába, akikkel levdő után tartjuk a kapcsolatot, megismerjük, hogy az amerikai mindennapi élet éppúgy nem extravagáns, mint az európai. Persze, sokban más, és vannak jelenségek, amik az európai számára érthetetlenek, megmagyarázhatatlannak és különösnek tünnek fel. De egy /idelátogató amerikai ugyanezt mondja Európáról. Végeredményben semmivel több logika nincs abban, hogy a bélyegeit Európának egyes országában trafikokban lehet kapni, míg Amerikában inkább a drogéria ez az üzlet. Az Amerikát látogató európainak különös, hogy a szállodában nem szokás éjjelre a cipőket az ajtó elé tenni; az Európát járó amerikaiak éppoly különös, hogy a cipőket ki szokás tenni.

Az „Amerika a különök ötletek hazája” fogalmi kapcsolás, azt hiszem, inkább onnan ered, hogy a sajtó mindig szívesen tált fel és színezt ki mindent, ami nem mindennapi. Így volt ez az egyházi élettel kapcsolatban is. Szent megbotránkozásal szoktuk volt olvasni, hogy Amerikában „jazz-bandek” játszanak a templomokban és elnézően szoktuk volt megjegyezni, hogy „a rohanó amerikai életben mindent meg kell próbálni, ami templomban vonzza az embereket.”

Lehet, hogy vannak amerikai szekták, amelyek toborzó attrakciónak felhasználnak egy jazz-bandet is, de három év óta egyetlen ki-vándorolt barátunk sem írta, hogy ilyennel találkozott volna bármelyik református, presbiteriánus, luteránus templomban. Igaz, egy ilyen amerikai beszámoló említette, hogy egy presbiteriánus templomban az istentisztelet kezdetét megelőző negyedórás zenei előjáték során egy harsona-szólo hangzott el. A levdő-líró, mint meséli, először kissé meglepődve kérdezte szomszédjától, hogy ez szokás-e. A válasz az volt, hogy ritkán, de előfordult már, hogy hegedű- vagy cselló-szólo játszottak. S hozzátette: ha az orgona, mint hangszer, jó Isten dicséretére, nem tudom, miért lenne a cselló vagy a harsona kevésbé jó.

Akik azonban mindenáron arról vannak meggyőződve, hogy Amerika a különleges ötletek hazája, a következőkből láthatják, hogy akadnak európai versenytársak is. Ilyen volt Johannes Hedlundnak, egy svéd lelkésznek az ötlete.

Svéd tánciskolákban és tánctermekekben az utóbbi időben megtörtént, hogy amikor javában folyt a tánc, a zene egyszerre elhallgatott, a zenekari emelvényen a mikrofon mögött megjelent egy fiatalember és rövid prédikációt mondott. A fiatalember Johannes Hedlund volt, aki Ilymódon tíz nap alatt 35 ezer svéd fiatal előtt beszélt. A rövid prédikációk célja nem vallásos ébresztés, „megtérők” nyeresé volt, hanem tisztas életre és egyéni felelősségre való felhívás. „Az élet értelme” a prédikációk címe.

Kétségkívül eredeti és merész ötlet. Ennél érdekesebb azonban az eredmény: a táncoló svéd fiatalok olyan szívesen hallgatja Johannes Hedlund prédikációt, hogy a tánciskola és táncterem tulajdonosok nemcsak, hogy megengedik, hogy szóljon, hanem szolgálatait tiszteletdíjat is ajánlanak fel neki.

Az Amerikai Episkopális Egyház két lelkész, Rev. J. A. Pike és Rev. J. M. Krum elhatározta, hogy az Egyesült Államok legnagyobb templomában, a Szt. János evangélista nevével elnevezett székesegyházban, párbeszéd formájában prédikál a tudomány és a vallás konfliktusáról. A prédikáció jelentős sikert aratott. Megjegyzendő, hogy Berggrav oszlói püspök már tavaly jó tapasztalatokat szerzett a párbeszéd predikációkkal.

H Í R E K

Felhívás!

Felhívjuk a németországi és az ausztriai magyar protestáns szülők figyelmét arra, hogy 1954. tavaszán vagy nyarán nagyszabású magyar gyermek-üdültetés lesz Hollandiában. Az akciót egy menekült magyar református lelkész szervezte meg. Kérjük a szülőket, hogy minél nagyobb számban jelentsék be gyermekeiket. Jelentkezni lehet Németországban a következő címen: Ref. Ungarisches Seelsorgerbüro 27. München Maria-Theresia-Str. 19, I. Ausztriában az illetékes körzeti lelkészi hivatalokban illetőleg az ARLGSz. központi irodájában, Bregenz, Belruptstraße 8, II.

Pierre Maury a budapesti Theológiai Akadémia díszdoktora. Pierre Maury párizsi református lelkész, a francia reformátusok egyik vezető. egyéniségét, az Okumenikus Tanács végrehajtó bizottságának francia tagját, a budapesti Theológiai Akadémia díszdoktorává választotta, írja Az Ut október 4—10-i száma.

„Igen nagy megtiszteltetés számomra ez a kitüntetés és hálás vagyok a fakultás professzorainak testvéri gondolatáért — írja Pierre Maury Bereczky Albert püspökhöz intézett levelében. Majd így folytatja: „Kérem, szíveskedjék átadni a tanári karnak mély hálám kifejezését egy olyan régi kálvinista intézet iránt, amelyhez egyházamat sok történeti szál fűzi. Különösképpen meg hat az, hogy ilyen módon új kapcsolat van a magyar reformátussággal. Visszaemlékezem a kitünő kapcsolatokra, amelyeket a magyar theológiai főiskolák tartottak fenn a Montauban-i fakultással, ahol édesapám dékán volt, ahol magam is tanultam és ahol kiváló diáktársaim voltak Debrecenből és Budapestről”.

A Magyarországi Református Egyház zsinata október 14-én összeült. A tárgysorozat egyik legfontosabb pontja az Egyházak Világtanácsa jövő évi evanstoni nagy-gyűlésének az előkészítése volt.

Az állam és az egyház között kötött egyezmény első 5-éves ciklusának december 31-ével lejárt a folytatás szükségessége vált, hogy a zsinat foglalkozzék a Magyar Országos Református Egyházi Közalapítól szóló törvény kiegészítésével és módosításával, ugyancsak az Országos Református Lelkészi Nyugdíjintézetéről szóló törvény módosításával is.

Tárgyalta továbbá a zsinat a theológiai akadémiák tanulmányi, nevelési, fegyelmi és vizsgai szabályzatát is.

A Buffaloi Magyar DP-k.

1953 szeptember 13-án résztvettek a város keleti részén levő Első Magyar Református Egyház magyar istentiszteletén, melyen az igehirdetés keretében Dr. Soos Gézáról emlékezett meg a gyülekezet lelképásztora, Szigethy Béla. Az egy órával korábban tartott angol istentisztelet is hasonló emlékezés alkalma volt, mert a gyülekezet angol és magyar része egyaránt lelki épülést kapott Dr. Soos Gézának egy évvel ezelőtt körükben végzett szolgálatából. — Az igehirdetés mindkét alkalommal a I. Mózes 5 : 24 alapján szólt a gyülekezethez: „És mivel Enékh Isten-nél járt vala; eltűnék, mert Isten magához vevé”. Ezt az igehirdetést az Evangéliumi Világszolgálat novemberi száma hozza az egyik Irott Istentisztelet keretében. — A New York állambeli Buffaloban lakó új-amerikásokat ugyanolyan döbbenettel töltötte el Dr. Soos Géza halálhíre, mint világon szétszórta élő oly sok más barátját, ismerősét és tisztelőjét. Valóban Isten Igéjének kellett megszólalnia, hogy ezt a számunkra oly tragikus elávozást megerősödő hittel és munkakészséggel tudjuk fogadni. — A barátok és a gyülekezet által adott adományt az öt árvával maradt családhoz juttatták.

A Spanyolországi Evangéliumi Egyház Madridban tartotta 39-ik zsinati ülését. Az elnöki jelentés beszámolt arról a sajnálatos tényről, hogy a hatóságok a mai napig sem változtatták meg magatartásukat a spanyol protestánsokkal szemben. Többrendbeli folyamodás ellenére ma is számos istentiszteleti hely zárva van. Az egyház kérvényezte az igazságügyminiszternél, hogy a nem római katolikusok polgári házasságot köthessenek, de a miniszter a kérelemre mai napig nem válaszolt. Végül megállapította a jelentés, hogy több spanyol állampolgár evangéliumi hite miatt elveszítette viselt hivatalát.

(SOePI)

A jugoszláv reformátusokkal. Ezen a címen adott rövid beszámolót jugoszláv utjáról Marcel Pradervand lelkész, a Református Világszövetség főtitkára, a genfi La Vie Protestante október 16-i számában. — A jugoszláv reformátusok alatt csaknem teljes egészében magyar reformátusokat kell érteni. Néhány részlet a beszámolóból:

„Az egyháznak nincs különleges helyzete, mint nálunk, de ez nem jelenti az egyház szellemi gyengülését. Akik Jugoszláviában az egyházzal ragaszkodnak, ezt azért teszik, mert érzik és érzik az Evangélium értékét és mert hűséggel Jézus Krisztust kívánják szolgálni. Nagy öröm volt számomra, hogy két héten keresztül olyan egyházat ismerhettem meg, amelyben intenzív belső élet folyik s amely sok tekintetben példa lehet számunkra.”

„A jugoszláv református egyháznak 79 egyházközsége van 29 lelkéssel. Ebből az következik, hogy egy lelkésznek 2—3 gyülekezetet is el kell látnia. Vannak olyan gyülekezetek is, ahol rendszeresen a presbiterok végzik vasárnaponként az igehirdetést.

„A lelkészek anyagi helyzete kritikus. Havi fizetésük a 80 svájci frank értéket sem éri el. Ha a lelkészek nem gazdálkodnának mellesleg kertjükben s esetleg kis földjeiken és ha svájci segélyben egyházuk nem részesülne, akkor kétséges, hogy tudnák ellátni szolgálatukat.”

„15-napos jugoszláv utamon legjobban az istentisztelet nagy látogatottsága lepett meg. A legnagyobb dologidőben, kukoricatörés és szüret idején, csapatostól jöttek templomba a hívek, pedig sokszor hétköznap délben, korán délután és az este beállta előtt hívta őket a harang.”

„A jugoszláv református egyház tisztán kálvinista, amint az valamennyi magyar (nyelvű) református egyházban így van. Mindenütt a Heidelbergi kátét tanítják és több egyházközségben ugyanúgy megtartják a napi istentiszteleteket, mint Genfben Kálvin idejében. Élénken éreztem, hogy a jugoszláv református testvérek életében központi helyet foglal el az Evangélium.”

A braziliai protestánsok számának rohamos emelkedéséről ad hírt a mexikói evangéliumi egyház lapja, az El Faro. Közlése szerint az 1930 évi népszámlálás alkalmával az országban 62.53, személy vallotta magát protestánsnak. 1950-ben ez a szám 1.657.524-re emelkedett. A protestánsok száma ma Braziliában valószínűleg a 2. milliót is meghaladja.

A lengyel kormány felhívta a lapok és folyóiratok szerkesztőseit arra, hogy a szövegekben kisbetűvel kezdjék Isten nevét, valamint hogy tartózkodjanak az évszámoknak Krisztus előtt, vagy Krisztus utáni megjelölésétől. (U. p. Als.)

A pacséri oekumené.

Az ideai nagypénteken már másodszor történt, hogy a pacséri református és görögkeleti lelkész csereszolgálatot végzett: a református lelkész a pravoszláv templomban hirdette az Igét, a pravoszláv lelkész pedig a református templomban.

Csete István református lelkész többek közt ezeket mondotta igehirdetésében: „Több mint másfél évszázada él együtt ebben a községben a magyar és szerb nép. Találkoztak is az élet különböző alkalmain: piacon, munkahelyen, kocsimában. De a Krisztus keresztje alatt most találkoztak először. Aldott találkozás ez, mert a kereszt alatt ismerhetjük meg Isten kegyelmét és szeretetét, amely nem egyes népeket választ ki, hanem minden nyelvből, népből és ágazatból azokat, akik Krisztus előtt meghajolnak...”

Két krumpli a verbászi diakonisszaháznak.

Ez ugyan nem sok. Nyolcvan embernek két krumpli. De az öt kenyér és két hal sem, volt sok 5000 embernek és az Ur áldásával meg sokasodott. Ez a történet is ilyenformán kezdődik. A zombori református asszonyok meghallották, hogy a Diakonisszaháznak nincsen krumplija. Elhatározták, hogy mindenki hozzon két krumplit s ami összejön, azt el fogják küldeni. Úgy is lett. Bár mindnyájan a piacról élnek, de mindenki hozott 2—4—6 krumplit. Összevált 29 és fél kiló. Maga a lelkész hozta el Verbászra, a Diakonisszaházba. Mit lehet csinálni 29 és fél kiló krumplival 80 embernek? Mire meghámozzuk — egy főzet. Nem hámoztuk meg, hanem elvetettük. Bevetettünk vele 60 négyszögöl földet. Külön vetettük, mert arra külön gondja lesz Annak, aki az ötezetet is megvendégelte. (Jugoszláv Református Egyház Sajtószolgálat.)

Baranyai és murántuli magyar szórványok

A Jugoszláv Református Keresztény Egyház — melynek tagjai nagyon kevés kivétellel magyar reformátusok és melynek élén a minden magyar református által jól ismert Agoston Sándor püspök áll — igen jelentős szórványmunkát végez. Az egyház Sajtószolgálatának egyik kiadásában beszámolót közöl erről a szolgálatról. A szemelvények magukért beszélnek.

„Weitmann Henrik kivándorlása következtében a szlavóniai egyházmegye terharthatatlan helyzetbe állt elő. Tordincin, Vukovaron, Vinkovcin, Kórógyon, Szentlászlón, Pleternicán, Bjelisevácon s ezenkívül az egész Daruvár vidéki szórványmisszióban, vagyis Daruváron, Vel-Piszanicán, Brekinjszkan, Korenicániban, Imsovciban, Ujanikon, Kozaricán és Popovácson minden lelképásztori munka terhe egyetlen emberre, Sipos Mihály esperesre nehezedik... Január 26-tól február 3-ig bejárta az egész Daruvár vidéki szórvány-missziót vonaton, kerékpáron, gyalog. Hogy ez mit jelent télvíz idején, azt csak az tudja, aki már próbálta. Olyan falukban kell szolgálnia s az éjszakákat eltöltenie, ahol nagy fényűzés a külön ág, ahol nincs illemhely s ahol órákig kell gázolni a feneketlen sárban. Es ennek a szolgálatnak egyetlen jutalma a szétszórtságban élő hívek hálás örvendezése és az a belső érzés, hogy amit kötelesek voltunk cselekedni, azt cselekedtük. (Lukács 17:10.) Az utazás oda-vissza 500 kilométer és kétszer 24 óráig tart... A murántuli szórvány-misszióban 1952. január óta Narancsik Pál kopácsi lelképásztor végzi a lelkészi szolgálatot. Az utazás oda és vissza 600 kilométer, de olyan vonalon, amelyen gyorsvonatok nem járnak s ezért az utazás legutóbbi látogatása alkalmával december 11-től 17-ig oda 34 óra és vissza 31 óra hosszúságú tartóit. Közben pedig 5 napig folyton utazott, hol kerékpáron, hol gyalog. Erdőkön, dombokon át, egyik kis faluból a másikba. A fizetés itt is ugyanaz, mind a daruvárvidéki szórványokban: a hívek hálás örvendezése, akik alig tudják az utiköltségnek felét fedezni a perselypénzből. Ezekben a kis gyülekezetekben a konfirmációi előkészítés jól meg van szervezve. Mindenütt egy-egy presbiter végzi, akivel a lelkész külön is foglalkozik, úgyhogy egy-egy helyen a gyermekekkel és felnőttekkel a hittanórák és istentisztelet 5—6 órahosszáig eltartanak. Szécsiszentlászlón egy szobát berendeztek padokkal rendes imateremmé s míg a templomuk fel nem épül, itt tartják istentiszteleteiket... Ez lesz az első református templom az új Jugoszláviában...”

Dr. Soos Géza áldottemlékü testvérünknek a halálhíre több külföldi egyházi újságban is megjelent. A genfi La Vie Protestante október 9-i száma félhasábos cikkben emlékezik meg róla:

„Jelentős amerikai munkája mellett Soos Géza egyik fő mozgatója volt a vasfüggönyön innen szétszórta élő magyar reformátusok ügyének. Isten röviddel azután szólította magához, hogy a Sztétszórtságban élő magyar reformátusok Egyházának Konzisztóriumát Detroitban megalakult.

Elhunyt református lelkésztestvérünknek ellenfelei is voltak. Jelleme Kálvinéval volt rokon; örökölt a genfi reformátor hajlíthatatlanságából. — Akár vallási, akár közgazdasági, akár kulturális, vagy szervezeti kérdésekről volt szó, a Biblia volt vezérfonala és tanácsadója. Mások kitévedése, vagy elnéző mosolya e vonatkozásban őt sohasem befolyásolta.

... Soos Géza haláláig hű maradt az Evangéliumnak és népének az ügyéhez. Emlékét szeretettel őrizzük; özvegységét és öt gyermekét pedig innen a távolból őszinte mély részvétünkkel vesszük körül. Isten adjon nekik vigasztalást!

Hollandiában Hardenberben 7 németországi menekült magyar gyermek üdültetését szervezte meg egy magyar református lelkész és egy tanítónő. A magyar gyermekeket a városka asszonykomitéja hívta meg, amelynek egyik tagja valaha hosszabb időt töltött Magyarországon, mint szociális gondozónő. Igen jól beszél magyarul. (Ma 77 éves, de fáradhatatlan az ő segíteni akarásában.)

A kis magyar csoportra mély hatást tett az is, hogy a hívőknek ismert hollandok a bucsuzáskor sirtak. Nem csupán embereszeretetről tettek ők bizonyosságot, hanem azokról a mély és közvetlen kapcsolatokról is, amelyek különösen a holland reformátusokat fűzik a magyarsághoz.

A magyar lelkésznek különben három ízben volt alkalma ott előadást tartani a magyarországi helyzetről, az egyházi ébredésről és a menekült magyarok sorsáról.

A visszatérő magyar gyermekeket különben elárasztották ajándékokkal, és hangoztatták, hogy a jövőben is szívesen látnak vendégül magyar gyermekeket, sőt felnőtteket is. Részükről tehát tény az, hogy a jövő tavasszal vagy a nyáron mintegy száz, de esetleg több magyar protestáns és másvallású gyermeket többhavi üdültetésre hívnak meg. A németországi és ausztriai lelkigondozószolgálatok ezután is felhívják a szülők figyelmét erre az akcióra, amelyet egy menekült magyar református lelkész indított meg.

Magyar gyermekek ilyen hollandiai üdültetése rendkívül termékeny nemcsak a testi gyarapodás tekintetében, hanem azért is, mert Hollandiában elsősorban a hitélet formálja az emberi magatartást a gyakorlati életben is. Erről tesznek valást köznapi életükben és a különösképpen megszentelődő vasárnapjaikon. Felelősségérzetük tehát a legmélyebb lelki gyökerekből táplálkozik olyan hittestvéreik és keresztyén testvéreik iránt, akik szükségét szenvednek. Erről tanuskodnak különben azok a csomagok és levelek is, amelyeket rendszeresen küldenek Németországba és Ausztriába magyar menekült hittestvéreiknek, és magyar keresztyén testvéreiknek: az említett menekült magyar református lelkész ajánlására. Nem egy esetben lehetett megállapítani, hogy lelkileg milyen termékeny kapcsolatok jöttek így létre a többször ismétlődő személyes levélváltások által.

Egy éve,

hogy a Jöjjetek beszámolt az ausztriai Ref. Lelkigondozószolgálat gondozottjainak helyzetéről. Azóta most az USA-ba való kivándorlás új törvénye táplálhatja a gondozottak kivándorlási reményeiket, főként azokat, akik 1949. jan. 1. óta menekültek Nyugatra ill. Ausztriába. A többiek, tehát az 1945—48. években kimenekültek és itmaradtak igen nagy százaléka azért nem tudott a régi törvény alapján sem kivándorolni, mert annak idején az egészségügyi előfeltételeknek nem felelt meg. Az új törvény végrehajtási utasítása e sorok írásakor még nem ismeretes, de nem valószínű, hogy a régi törvényből ismeretes egészségügyi korlátozások tágulnának.

Nem lehet hirt adni a betegek avagy a kivándorlás szempontjából annak idején betegeknek minősültek egészségi állapotának javulásáról sem. Az ausztriai klíma és éppen az ilyenek szociális helyzete nem is lehetett alkalmas kedvező változások elősegítésére, vagy éppen gyógyulásra. Nem egy közülük azért nem tud kivándorolni, mert beteg, s azért nem tud megfélelő éghajlati viszonyok közé kerülni.

Betegek, öregek és munkaképtelenek gondja még súlyosabb Ausztria oly megszállási zónáiban, ahol a megszálló hatóságok szükségszerű takarékosági okokból munkára alkalmazott magyar

Béke és háború.

I.

Isten az embert egymás közös szolgálatára, szeretetre, békességre teremtette. Az ember jobbik énjével vágyik ez után a harmónikus békeállapot után, de mai napig sem tudta megvalósítani.

A békére vonatkozó keresztyén szemléletnek a Teremtő és Megváltó Isten béketervére és a bűn folytán háborúkban öldöklő és vérező ember képtelenségére egyaránt ki kell terjednie. A keresztyén szemlélet így lesz reális és így válik a háború és béke „hic et nunc” (itt és most) felmerülő kérdésében gyakorlati és hitelés tanácsa.

Mit mond az Irás a békéről?

E kérdésben döntő jelentőségűnek tartjuk Ésaías próféciájának azt a részét, amely Isten népének az igazságos Király alatti boldog állapotát festi (32. rész):

„Miglen kiöntetik reánk a lélek a magasból...

... lakozék a pusztában jogosság, és igazság fog ülni a termőföldön;”

és lesz az igazság műve békesség, és az igazság gyümölcse nyugalom és biztonság mindörökké.” (15—17 versek.)

A próféciának ezt a bölcsességét így fejezi ki Magyar István sárvári prédikátor 1602-ben megjelent „Az országban való sok romlásoknak okairól” című munkájában:

„Bizonyára csak ott maradhat meg az szép békesség, ahol az igazság uralkodik, mely kinek-kinek azmivel tartozik, azt megadja. Erős ország az, melyben az igazság szép békességben tartja és szeretetben az lakosokat; nagy erővel sem árthatni annak.”^{*)}

Mindebből az következik, hogy a békesség az igazság gyümölcse, igazság pedig ott van, ahol mindenki megkapja a maga osztályrészét.

Szinte gyermekien egyszerű formába öntött isteni üzenetről van itt szó; megszívlelésétől az emberiség jövője függ.

A történetírók „békék”-ről szoktak beszélni és békekötéseket értenek rajta. — Ugy látszik, mintha hamis uton járnának, mert évszámokkal jelzett „békék” nem vágnak egybe Ésaías próféciájával. Mégis azt kell mondanunk, hogy a történetírók reálisan látják az emberiség életét, mert az tényleg háborúknak és békéknek a sorra.

Az Egyháznak az a feladata, hogy a természeti élet élő ember vérről való történetírását leleplezze és Isten igéjével rávilágítson a sáttánnak a lepel mögött élővigyorgó arcára.

Az eddigi békekötéseknek valamelyik oldalán, vagy mind a kettőn, talán kivétel nélkül szerepet játszottak a hatalomvágy, bosszu, butaság és a démonikus méretet öltő egyéb indulatok. Az élő és ható bűnnek ezek az eleven formái eddig már a békekötések pillantában elhíntették az újabb háború magvait és az emberiség a mai napig sem tudott kiszabadulni a végzetesnek látszó pokoli

*) V. ö. Brunner Emil: Gerechtigkeits u. munkájával.

folyamatból, sőt ma van igazán benne. Ma már a szkeptikusok is így kiáltanak fel sokszor: itt csak az Isten segíthet!

Az Egyháznak, vagyis a Krisztus királyságát elismerő Istennépnek ma rettenetes felelőssége van. Az elkövetkezendő változások küszöbén tüzes kérdőjelként mered elébe három kérdés:

Hiszed és elfogadod-e a próféciát, hogy a béke az igazság műve s hogy a nyugalom és biztonság az igazság gyümölcse?

Elfogadod-e, hogy az igazság kinek-kinek azmivel tartozik, azt megadja?

Vállalod-e, hogy az igazságot mindenütt, Európa valamennyi államában és mind az öt világrészen egyaránt Isten igéje szerint keresed, azt félelem nélkül hirdeted és hogy arra a népek sorsának intézőit rászorítod?

Az Egyháznak a világban az a konkrét erkölcsi feladata, hogy az igazságot keresse, hűvel keresesse és az Egyháztól távol állókat is annak keresésére inspirálja.

Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy meg kell keresni, hogy az adott körülmények között mi az osztályrésze:

a) minden embernek, mint Isten teremtményének és megváltójának (emberi jogok és kötelességek)

b) az emberek sajátos anyagi, szellemi és lelki igényű csoportjainak (szociális, kulturális és vallási kollektív jogok és kötelességek)

c) a népeknek, nemzeteknek (nemzetközi jogok és kötelességek.)

Ez rendkívül bonyolult és kényes feladat; a vastüggönyön túl és innen egyaránt kockázattal jár, legfeljebb a kockázat mértéke különböző. A lelket azonban nem lehet az igazság rovására kompromisszumok igájába törni. A világ a kompromisszumok utvesztőjét járja, de ez az ut nem az Egyház útja. Akik az Egyházat az igazság rovására akarják kompromisszumokba tanácsolni, azoknak azt mondjuk: „A lelket pedig meg ne oltsátok!”

Kényes és nehéz feladat az igazság keresése és megkockázatosabb a kimondása. Aki vállalkozik rá, annak sértett érdekű emberek, csoportok és népek keserű mérge ömlik a fejére. De ki vállalkozzék az igazság kimondására, ha nem az Egyház?

Kényes és nehéz feladat az igazság keresése és kimondása, mert a saját igazságukat kereső feleknek az igazságot kell elfogadniok. De ki hirdesse személyeknek, csoportoknak és népeknek az önvizsgálatot és a belátást, ha nem az Egyház?

Azt az ellenvetést tehetné valaki, hogy az Egyháznak más a hivatása; nem az, hogy osztóvá legyen e világ dolgaiban. Azt válaszoljuk, hogy a „szeresd az Istent és szeresd az embert” kettős parancsa összetartozik s hogy az ember földi békességének az elősegítése e parancsból következik. A prófécia is mindig egy adott helyzetben élő néphez, királyhoz, paphoz, vagyis Istennek földön élő néphez szól és annak földi magatartását is érintette. Az Egyház prófécia nélkül csak félig Egyház; Krisztus tanításában hasonlít ahhoz a paphoz és lévitához, akik a Samari-

tánus példázatában (Luk. 10.) többre becsültek szakrális tisztaságukat, mint a kifosztott és félholtra vert ember életét.

Azt is mondhatná valaki, hogy az Egyház apparátusa elégtelen a társadalmi igazság konkrét kielemezésére. — Kettős választ adunk:

a) Az egyházak felelős vezetői a Bibliából valóban nem tudják kiolvasni, hogy pl. a jövő Magyarországnak hol húzódjék a pontos határa, vagy hogy mekkora legyen a madagaszkári kikötőmunkás órábéré. Azt azonban ki tudják olvasni, hogy a határ megvonásánál a kollektív felelősségre támaszkodó megtorlás elve bűn; feszültségre, háborúra vezethet. Azt is ki tudják olvasni, hogy a munkás Madagaszkáriban is méltó az ő bérére, tehát hogy a fehér ember esetleges faji előítélete bűn; békétlenséget, háborút szülhet.

b) Az egyházak felelős vezetői még nem az Egyház, hanem Isten népe az. A felelősök tehát mindent kövessenek el arra, hogy Krisztus -laikus- hívei, legyenek munkások vagy munkaadók, csallókói magyar vagy angol diplomata, szorongatott nép vagy uralkodó, — mint ilyenek, vagyis mint Krisztus hívei keressék kinek-kinek jogos osztályrészét.

Igazságról és békéről értekezvén, felmerül a kérdés, hogy mi történjék akkor, ha valaki, ha az emberek valamely csoportja, vagy ha valamely nemzet nem hajlandó az igazságot keresni és elismerni, hanem a maga igazát hajtja végre. Itt felvetődik a kényszernek, a háborúnak a problémája. Ezzel legközelebbi számunkban foglalkozunk.

Elhelyütt örömmel utalunk arra az ökumenikus kezdeményezésű keresztyén bizottságra, mely az egyházak, államok és szervezetek felelős személyiségeinek részvételével Európának hol egyik, hol másik államában ül össze, hogy keresztyén felelősséggel vessen fel és vitassa meg azokat a problémákat, amelyek a megegyezést akadályozzák. E bizottság tájékoztató közlönye „Problèmes Européens” (Europäische Entschcheidungsfragen, European Issues) címmel (Case Postale, Genève 17.) időnkint számot ad az ülések anyagáról. Utalunk továbbá arra, amit a Laikus Mozgalomról írtunk júliusi számunkban.

Arról van szó, hogy prédikációjával és magatartásával az Egyház az igazságról tegyen tanúságot és ezzel teremtesse meg a béke légkörét. Kövessen el mindent az indulatok, szenvedélyek kikapcsolására és tanácskoztassa különböző színű, nyelvű, kulturájú, foglalkozású, pártállású és számos más szempontból is egymással szembeértelt hivat. Közben pedig szüntelenül és meggyőző erővel prófétálja, hogy a békesség az igazság gyümölcse; békesség pedig ott van, ahol mindenki megkapja a maga osztályrészét.

E sorok írója szerint az Egyháznak mint a béke kovácsának (v. ö. Mt. 5:9.) fontos feladata volna, hogy megtanítsa az embereket

kompromisszumokat kötni az igazság javára. Ilyen kompromisszum pl. a nemzetek közötti életben a federáció elvének alkalmazása. Ezzel szemben pl. Trianonban a dunatáji népek portáján kompromisszumot kötöttek az igazság kárára. Yaltában nemkülönben.

Az igazságról és békéről való fenti elmélkedésünknek különösen két körülmény ad időszerűséget. Az egyik körülmény az, hogy Karácsony a béke ünnepe, a másik pedig az, hogy világunk jelszónak használja a békét és csunyán visszaél vele.

A szovjet-hatalmak szóhasználatában a béke egyrészt az a bizonyos propaganda-stimulus, amiről legutóbbi számunkban szólunk, másrészt pedig ellenállás nélkül hódítást jelent. A pax sovietica” belső tartalma nem harmóniát nyújtó békesség, hanem legfeljebb megadás, lethargia.

A nyugati hatalmak békevégya formátlan és sekélyes; csak ritkán közelíti meg a prófécia békességét, mely az igazság gyümölcse.

Formátlan ez a békevégya, mert különösen az európai nemzetek egy része csak olyan anyagi, szellemi, társadalmi örökséget akar átmenteni multjából, ami a megbékélés javára való kompromisszumot megnehezíti.

Sekélyes ez a békevégya, mert elég egy keleti taktikai békeszózat és erre sokak számára a status quo (a jelenlegi helyzet) ideális békemegoldássá, kívánatos kompromisszumává válik.

Mi a karácsonyi Egyháznak (az incarnatio Egyháznak) szerepe ebben a történeti helyzetben?

Az, hogy próféta legyen és hogy ezt a világot függőlegesen és vízszintesen, nemzeti és nemzetek közötti társadalmában, az igazság lelkeivel hassa át. — Ennek a világnak hirdesse Isten üzenetét, vállaljon közzéket a szenvedő emberrel és ne váljék a különvalóknak, a „tisztáknak” a szektájává; ne váljék ekszkuziv kultikus közösséggé.

Ugyanakkor azonban, amikor a világnak gondja és baja felé fordul, ne feledje, hogy Krisztus a király. Ne keveredjék e világ dolgaiba; ne váljék egy intézménnyé a sok között; ne váljék párttá, kulturális érdekközösséggé, a hatalmasok barátjává vagy szolgájává, hanem maradjon Isten igéjéből táplálkozó, de e világban élő- valóságos Egyház.

Az ilyen Egyház tudja hatékonyan hirdetni és példaadásával bizonyítani, hogy az igazság felette áll az emberi érdekeknek, és hogy a békesség, a nyugalom és a biztonság ennek az igazságnak, Isten akaratának a szolgálat.

Ez a békesség nem azonos semmikori statusquo-val, legkevésbé pedig a jelenlegivel. Ez a békesség a hívő és gondolkodó embertől, különösképpen pedig az Egyháztól, állandó készenléttel, résenléttel követel. A civilizáció fejlődésében és a természeti adottságok (a talaj termékenység, nyersanyagforrások, népszaporodás, stb.) változásában élő embert újabb oda kell állítani az igazság állandó isteni mértéke elé, hogy igazi békessége legyen.

K. L.

LXXII. zsoltár

- 1: Isten, a te ítéleteidet add a királynak és a te igazságodat a királyfiának.
- 2: Hadd ítélje népedet igazsággal és a te szegényeidet méltányossággal.
- 3: Teremjenek a hegyek békességet a népek, és a halmok igazságot.
- 4: Legyen bírāja a nép szegényeinek, segítsen a szűkölködőnek fiain, és törje össze az erőszakoskodót.

7: Virágozzék az ő idejében az idő és a béke teljessége, amíg nem lesz a hold.

11: Hajoljanak meg előtte mind a királyok, és minden nemzet szolgáljon néki.

LXXXV. zsoltár

8: Mutasd meg nekünk Uram a te kegyelmedet, és a te szabadításodat adjad minékünk!

menekülteket is kénytelenek csoportosan elbocsájtani. Sok oly magyar családot érint ez súlyosan, amelynek betegjét, öregjét és munka képteleneit egy-egy családtag úgy-ahogy eltartotta. Az osztrák munkapiac u. i. a téli időszakban még kevésbé képes fölvenni a munkajogilag nem-egyenjogúsított menekülteket, mert osztrák munkakeresők ill. az osztrákokkal munkajogilag egyenjogúsított más menekült munkakeresők száma is ilyenkor a legmagasabb. Hogy viszont a mezőgazdaságban van szükség a legkevesebb munkaerőre télen, az természetes. De természetes pl. az is, hogy az eddig szociálisan biztosított és most elbocsájtott munkás amúgy sem vállalkozik szívesen mezőgazdasági munkára, nemcsak azért, mert a mezőgazdasági munkabérek lényegesen alacsonyabbak az órabéres segédmunkás kereseténél és

mert a mezőgazdasági munkabérek általában szabályozatlanok, hanem azért sem, mert a mezőgazdasági munkássá minősülés pillanatában automatikusan veszti el a munkanélküli segélyre való jogosultságát.

A mozgási szabadság tekintetében kedvező változás az, hogy ma már az osztrák közigazgatási hatóságok közvetlenül kiállíthatnak egy u. n. Fremdenpasszt magyar menekülteknek is, mégpedig személyenként, tehát kiskorúaknak is külön-külön, ami főleg az aránylagosan magas illeték-díjszabás miatt bir jelentőséggel.

Az egy év előtt említett jogbizonytalanság az ittartózkodás, a munkavállalás, a megélhetés tekintetében változatlan, sőt nem egy vonatkozásban még súlyosbodott is.

9: Hadd halljam meg: mit szól az Ur Isten! Kétség nélkül békességet szól az ő népének és kegyeltjeinek, hogy vissza ne térjenek a bolondságra.

10: Bizonyára közel van az ő szabadítása az öt félokhoz, hogy dicsőség lakozzon a mi földünkön.

11: Irgalmasság és hűség összetalálkoznak, igazság és békesség csókoltatják egymást.

12: Hűség sarjad a földből és igazság tekint alá az égből.

13: Az Ur is megadja a jót, és földünk is megtermi gyümölcseit.

14: Igazság jár előtte és követi őt az ő lépéseinek útján.

Lukács 2: 10: És monda az angyal nékik: Ne féljétek, mert imé hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz:

2: 11: Mert született néktek ma a Megtartó, ki az Ur Krisztus, a Dávid városában.

2: 13: És hirtelenséggel jelenék az angyalal mennyei seregek sokasága, akik az Istent dicsérik és ezt mondják vala:

2: 14: Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és e földön békesség, és az emberekhez jóakarát!

LV. zsoltár

17: 19: Én az Istenhez kiáltok s az Ur meg szabadít engem. Megszabadítja lelkemet békességre...

János 14: 27: Békességet hagyok néktek; az én békességemet adom néktek; nem úgy adom néktek, amint a világ adja. Ne nyugtalankodjék a ti szívetek s ne féljen!

Róma 5: 1—5: Megigazulván azért hit által, békességünk van Istennel, a mi Urunk Jézus Krisztus által.

... Dicsőkedünk a háborúságokban is, tudván, hogy a háborúság békesség türest nemz. A békesség türest pedig próbatételt, a próbatétel pedig reménységet, A reménység pedig nem szégyenít meg...

8: 6: A testnek gondolata halál; a Lélek gondolata pedig élet és békesség.

12: 17: Senkinek gonoszról gonosszal ne fizessetek...

18: Ha lehetséges, amennyire rajtatok áll, minden emberrel békességben éljétek.

14: 17: Isten országa nem evés, nem ivás, hanem igazság, békesség és Szent Lélek által való öröm.

19: Törekedjünk azokra, akik a békességre és egymás épülésére valók.

Kolossé 3: 15: Istennek békessége uralkodjék a ti szívetekben...

Zsid. 12: 14: Kövessétek mindenki irányában a békességet és a szentséget, amely nélkül senki sem látja meg az Urat.

Jakab 3: 18: Az igazság gyümölcse pedig békességben vettetik azoknak, akik békességben munkálkodnak.

HARANGSZÓ

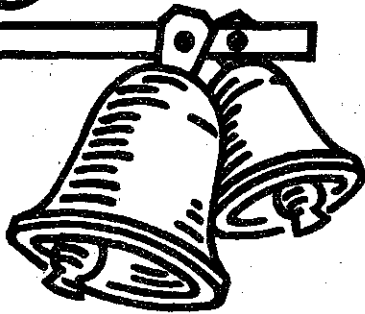
Szerkeszti:

Dr. Zayzon Sándor.

„Mennyből az angyal”

MAGYAR KARÁCSONYOK

(a levelesládából)

1. Ausztrália

Itt a karácsonynak inkább farsang jellege van. A szoba, ahol egy bokor vagy valamiféle fa áll a mi otthoni fenyőnkhez hasonlóan feldíszítve, papírkigyokkal és léggömbökkel van kicicomázva. Hiányzik minden-minden, ami a szent estét otthon, rabszolgaságba selym-lődő hazánkban, olyan meghitt, olyan áhitatos, valóban a szeretet ünnepévé tette. A karácsonyestét nem ismerik, a szeretet melegét és világosságát szerzte sugárzó gyertyácskák nem égnek, az ajándékokat ünnep másodnapján adják át egymásnak, s azokat nem a Jézuska vagy az ő angyalai hozzák. Hiányzik a hangulat, a fehér havas éjszaka, a kályha pattogó tüztől meleg, meghitt családi otthon, hiszen itt a nyár déreket éljük.

Kis családom a munkaidőben szétszortan kell élnen, feleségem Sydneyben dolgozik, kis lányom internátusban nevelkedik. A Megválto születésnapja mégis összevezérelt minket az én kis lakásomban. Kis lányom magyar karácsonyt kívánt és egy magyar ruhát. Sikerült nagy nehézségek árán egy műkarácsonyfát vásárolnom és megfelelő díszeket. A szeretet legyőzte a nehézségeket, a kétméteres fa kicsiny gyertyáinak fénye szobámat igazi családi otthonná varázsolta. Ott volt alatta a többi ajándékok közt a feleségem varrta magyar ruha is. Ezt viseli kis lányom azóta az internátusban minden vasárnap, amikor nem kötelező az egyenruha.

A magyar karácsonyfa híre elzáródkoltak hozzánk nemcsak a honfitársaim, hanem a környéken élő bevándorlók is. Gyertyagyújtásnál felcsendült lemezről a „Mennyből az angyal”, a „Pásztorok” és végül a Himnusz. Mindenkinél könnyes lett a szeme, még a nem magyaroké is, mi pedig magyarok sirtunk mint a gyermekek. A szívek egybeforrak a krisztusi és az elvesztett haza szeretetében, hiszen hontalan bujdosókká lettünk mindnyáján magyar vagy nem magyar. Elfelejtettük, hogy idegen földrészen vagyunk, orákig otthon voltunk megint.

Hadd mondjam el még, mi volt az én legnagyobb örömem és ajándékom a Jézuskától. A csodát, amit elbeszélek, csak ő tehetett meg. Kis lányom négyéves volt, mikor el kellett hagynunk hazánkat kétségbeesetten menekülve a felszabadítás elől. Aztán német iskolába járt, itt intézetbe kellett adnunk. Komolyan számoltunk azzal, hogy beleolvad a nagy idegen közösségbe, hiszen csak a szünetekben hallhat magyar szót. Mikor kijöttünk egy betűt sem tudott angolul ma osztályelső. A németet már csak tördelve beszéli, de magyarul nem felejtett el. Csodálkozva kérdeztem tőle, kivel beszéltél az intézetben magyarul? Magammal, mesélte. Minden este lefekvés előtt bementem a fürdőszobába, magamra zártam az ajtót, ott címeséltem magamnak a még emlékezetemben levő meséket hangosan, hogy el ne felejtsem az anyanyelvemet. Ezt hoztam nektek ajándékba, mert tudtam, hogy féltek, el fogok felejtteni magyarul. Imádkoztam és Jézuska segített.

Mikor olvastam ezeket a sorokat, könnyel tettem meg az én szemeim is. Szerettem volna a kis ismeretlen magamhoz ölelni és megmondani neki: Hős vagy kis lányom, az ogni nők utóda, tanulhat Tőled minden-minden magyarul!

2. Venezuela

Venezuelai értelemben az Advent elkezdődött ma éjszaka. Ne hidd, hogy viccelek vagy tulozok, minden úgy van, ahogyan írni fogom.

A fiuknak és leányoknak meg van engedve az éjszakai görkorsolyázás. Ez megkezdődött a múlt éjszaka. Jo idegeim vannak, de alig aludtam valamit. Az aranyifjúság (mindkét nembeli 13-17 év között éjjel után megjelent az utcákon és viharos korszolyázásába kezdett. Pokoli ordítózás közepette rohángáltak hajnalig. Ebben a szorakozásban nincs társadalmi különbség. Mivel az élvezet meg van engedve a rendőrszemek mosolyogva nézik, hiszen ők is ezt tették valamikor.

A karácsonyest-ét visszaálmodom magam apám csendes kis paplakába-egy belsőséges családi ünnep volt, melyen a szeretet melege

forrasztotta egybe a szíveket, a hit világossága ragyogott a gyertyák lángjában, nem volt erő, mely a családot szét tudta volna szakítani, vagy a gyermekeket az utcára vinni. Ami itt megy, azt csak az tudja elképzelni, aki átélte. Itteni felfogás szerint talán el sem jött az Üdvözítő annak, aki egyszer legalább az ünnepek alatt le nem issza magát a sárgaföldig. A szentestét családja körében töltő leghívőbb kivándorló hangulatát is megöli az utcákról behangozó üvöltése a részegeknek. Robbano békák pukkanak, melyeket a felnőttek épügy hajigálnak a járó-kelők lábai alá, mint a gyermekek. Kibájlva és hangosan kacagva mulatnak az ijedten ugrálókon. Az éjjel egy tankolo autót is felgyújtottak vele. Vidéken vaktöltéssel lövöldöznek. Ez így megy karácsonyestén hajnalig.

A karácsonyestét barátimmal töltöttem. Igyekeztünk magyar karácsonyt varázsolni a zárt lakásba az itteni téboly közepette. Inkább csak testben voltam ott, lélekben meglátogattam mindazokat, akiket olyan közel értek magamhoz, de akiket a sors akarata folytán már hosszú évek óta nem láthatok. Lélekben nyilván találkoztunk mi is. Még szilárdan tartom a hitemet, hogy sor fog kerülni a valóságos találkozáshoz.

Mikor egyedül maradtam, megszületett bennem az elhatározás, meg kell ettől a züllesztől menteni az itt levő magyar ifjúságot. Ugy éreztem, ez küldetésem. Azóta megszületett a caracasi magyar református egyház, van ujságunk, a vasárnapi iskolát én vezetem. Hiszem és remélem, hogy az idén egy Krisztus akarata szerint való magyar karácsonyt ünnepelehetünk.

Ne felejtsem el, intad, hogy Münchenben szintén magyar vasárnapi iskolát akarnak szervezni. Kellene tankönyv is hozzá. Nem irhatnád meg Te? Ird meg címüket. Melegebb lesz az én szobám is, ha az ő kályhájukban is pattog a tűz az én csekély hozzájárulásommal. Megelégedett leszek, ha olyan krétával írják a táblára magyar szavakat, amelynek beszerzéséhez én is hozzájárultam valamivel. Ha mégis innál könyvet a kicsinyek részére, küldj nekem is egy példányt.

Megegyesödött a hitem a magyar feltámadásban a levél olvasása után. Lesz de csak akkor, ha ez a szellem fogja áthatni mindnyájunk szívét.

3. Svájc

Kicsiny fiam kipirult arccal állott a Jézuska küldte karácsonyfa előtt. Együtt imádkoztunk, együtt adtuk hálát Istennek hittel és szeretettel, hogy békességben ünnepelehetjük meg Krisztus születésének ünnepét. Kis fiam nem rohant az ajándékok után, mintegy földhöz gyökerezve állott szeméit a fa tetejére szegezve. Mi kötheti le lelkét olyan bilincselő villant az rajtam a gondolat-de nem mertem kérdészemmel zavarni. Pár perc múlva suttogva megszólalt: Nézd apa, megint ott van a fán a te nemzetiszínű szallagod! Hogyan jutott a Jézuskához?

Mesélni kezdtem. Kiteszem a kokárdát minden karácsony előtt az ablakba egy levéllel. Jézuska elviszi, mert tudja, hogy annak nem szabad a mi fánkról hiányoznia. Ott kell lennie, mert az egy hazai és családi ereklye. Emlekszel még a történetére, már elmeséltem neked. Igen, de mond el megint és fejté hoztam hajtotta.

Kitört-kezdem el-1914-ben egy nagy világháború. En még kis gyermek voltam, mint te most. Mentek-mentek a magyar hősök harcolni a hazáért, sapkájukon egy ilyen kokárda díszlett. Nagypapád, aki most az égből hallgatja a mesét, viselte ezt a kokárdát a tisztisapkája mellett. Elmúlt a nagy háború, hazánkat-Magyarországot kegyetlenül megcsönkítették az igazságtalanok. A kokárdából karácsonyfadísz lett, hogy figyelmeztessen minket a magyar kötelességre: magyarok vagyunk, magyarok kell maradjatok, bármi legyen is sorsotok! Aztán teltek az évek, kitért megint egy világháború. Most már engem hívott a harcba a Hazza, most én viseltem a sapkámot a kokárdát. Ettől kezdve várta a karácson mindig vissza a díszét. Az bejárta velem a végtelen orosz hómezőket, átélte a fogásot is. Hívek számkivetésbe is. Mióta ha-

zánk elvesztése óta megülhetjük a karácsonyt idegenben, de legalább szabadon, megint elfoglalta a régi helyét a karácsonyfán, hogy emlékeztessen téged és mindnyájunkat, hogy magyarok vagyunk és azoknak is kell maradnunk! Hitet adjon Istenben, hitet Jézusban, hogy megszületése óta van megváltás és feltámadás minden embernek és népnek számára, ha valóban igazán hívöl. Ha erősen hiszünk benne és imádkozunk érte, hazánk feltámad, a kokárda hazatérhet megint. Reád száll örökségül, neked kell majd becsülettel vieslned, úgy amint nagyapád és apád viselte.

Csak most jutott eszébe, hogy megnézze a fa alatt levő ajándékokat. Kimondhatatlan volt öröme, mikor meglelte a magyar mesekönyvet. Büszkén futott mindenkézz, felolvastott belőle. Olyan érdeklődéssel hallgattuk, hogy lelkileg gyermekeké váltunk magunk is. Így volt ez jól, hiszen ő mondta, legyetek olyanok, mint a kicsinyek, mert övek a Mennyek országa.

Aztán gondolkozva megállt és kérdezte: hogyan tudta Jézuska itt az idegenben megtalálni ezt a könyvet?

Nincs lehetetlenség Jézuska előtt, feleltem komolyan. Emberek előtt lezárhatja az utat az Istentagadás, a kegyetlen szivtelenség, de ő átrepül a vasfüggönyön is, hogy összegyűjtse a szép magyar meséket a hontalanra volt kicsinyei részére. Aztán áthozta, elmondta benne igazán hívők lelkének, akik az ő parancsára leirták szép magyar nyelven, kinyomtatták a hontalan kis magyarok számára. Ők voltak Jézuska földi követői.

Hány kis magyar van-gondoltam-történelmi magyar nevek viselői is, akik elfelejtették az édes anyanyelvet. Vajon Jézuska felejtkezett meg róluk? Nem, csak az ő földi küldöttei, a szülők felejtették el kötelességüket, gondolván fölösleges gyermekeiket a magyarnyelv tanulásával fárasztani, hasznosabb a földi boldogulás szempontjából, ha idegen nyelvet tanul és elfelejti lassanként, hogy magyar. Ha talán haza lehet egykor térni, majd ráérnek akkor megtanulni az anyanyelvüket.

Jézuska segits meg, hogy tudjuk legyőzni a szívek közönyét és legyen modunk és lehetőségünk minden kis magyarhoz eljuttatni a magyar mesét, a magyar múlt és a magyar föld ismeretét, szeretetét és a magyar műveltség kincseit.

4. Budapest

Hullott a hó. Valami kikergetett a sötét éjszakába. Ördögi nevetést varázsol az ajkamra az eset hogy a Megváltó szülei az üldöző kapitálísták elől a kommunistákhoz menekültek.

Egyedül az éjszakában meg akartam találni önmagamot a hivatalosan elrendelt „fenyők ünnepén”. Hallgattak a harangok, a szobák ablakaiból nem tekintettek díszes karácsonyfák világító gyertyáikkal. Aki ünnepel, csak titokban ünnepel, olyan szobában, ahova nem lehet belátni az utcáról, ahol el lehet kerülni az ellenőrzést. A fa valahol egy elrejtett sarokban áll. Szabadság van itt, teljes gondolat szabadság! Gondolhatsz, amit akarsz, de jaj neked, ha ki is találod mondani!

A fenyő ünnepének elvezett áldozataiként fekszenek a fenyőfák. Kinek van pénze vásárolni? Szegény fák. Valamikor lejöttek a hegyekről, hogy díszbe öltözve Krisztusnak, a földre szállt szeretetnek legyenek a hírnökei. Feláldozták magukat a szeretet oltárán, amint a Megváltó feláldozta magát az emberiségért. Örömet, boldogságot vittek mindenüvé. Ma áldozatai a fenyők ünnepének. Nem merték teljesen betiltani a karácsonyt, kitaláltak helyette egy másik ünnepet, gondolván így talán meghal lassan a régi karácsony.

Fáradtan ültem le egy padra a Dunaparton. Belemeredt az égbe a Mátyás templom és a kitégett király vár siluettje. Hova lettél szent magyar karácsony? Visszatérsz-e meg egyszer vagy meghalsz a mi nemzedékünkkel együtt?

Behunytam szememet. A lelkeimben megmaradt kép felett kigyult egy fénykoszoru. Hallottam szólni egy hangot: En élek, engem nem tud legyőzni a Sátán, ha uralkodni látszik is. Megtörtém a kigyó fejét. Aki bennem

hisz, azé az örökélet és feltámadás. Kis hitű, azt gondolod, hogy a mai nyomorúság az én Atyám büntetése? Ő az élő, teremtő, alkotó, megváltó, megbocsájto szeretet, nem hetediziglen büntető kényur. Csak simogato keze van és segítő keze. A nyomorúság, amit ti büntetésnek gondoltok, saját bűneitek következménye. Elszakadtatok Tőle, nem cselekedtetek akarata szerint, ezért elvonta tőletek segítő kezét. Térjete Hozzá vissza tékozloftuként, akkor felemel és megsegít. Jertek vissza hozzám, a jó pásztorhoz. Hívjatok és elmegyek az én Atyám elveszett juháért. Egyszerűjete bennem itt és ott kint levő magyarok, eljön a feltámadás az én áldozatomért.

A kép eltűnt, a hang elhallgatott. Megnyugodott és hittel telt lélekkel tértem haza, hogy imádkozzam a titkon feldíszített kis fenyőgaly előtt a magyar megváltásért, a magyar feltámadásért!
dr. u. Z. S.

HANVAI HAJNAL:

A nógrádi Mikulás bácsi

Kedves lelkigondozóink, Dr. Zayzon megkért egyszer, nem írnék-e a Harangszó részére valamit a nógrádi Mikulás-szokásokról? — Szívesen — feleltem, de amikor a cikk megírására került a sor, furcsa eredményre jutottam a téma átgondolásánál. Mivel csak gyermekkoromat töltöttem Nógrádban, így régi emlékeimben kellett kutatom Mikulás bácsink után s az eredmény? —

Hadd mondjam el sorjában!

Talán első elemista koromban éltem át legintenzívebben a titokzatoságokkal teli hangulatu decemberei estéket, amelynek egyik főeseménye a Mikulás este volt. — Legtöbbnyire a velem egyidős és „elválaszthatatlan” barátom, Juci volt a társam és sokszor ült velem együtt konyhánkban öreg Rozikánál, a dajkából lett mindenesünknel, mialatt édesanyáink a szobában társalogtak. Ilyenkor a sötét, hideg decemberei estéken élvezet volt a kis sámlin ülni a tűzhely mellett — hogy ne legyünk útban Rozikának a vacsora készítésnél — és hallgatni meséit a közelgő Mikulás-estéről vagy Jézuskáról. Közben a sütőben valami finom csemege sült részünkre. Gesztenye, vagy alma, süttö-tök s ha más nem akadt, akkor krumpli. Vagy tökmagokat ropogtattunk, melyek ott száradtak a tűzhely víztartályának tetején. — Néha kukoricát pattogatott nekünk Rózi, mi pedig pirosra melegegett arccal sikongtunk örömlünkben, ha egy-egy kukorica nagy pukkanással ugrott a magasba. Édesanyám és Juci mamája sokszor szidta Rozikát:

— Agyon kényeztetni a gyerekeket! Mind elrontja őket szeretetével! aztán nem lehet őket kordában tartani...

De Rózi ráncos arca csak jószágos mosolyba olvadt ilyen szidásra, ami dicséretnek is beillett.

Es ez a mi drága kis öregünk mesélte el nekünk aztán a Mikulás bácsi jelentőségét is.

Ha ma visszagondolok erre a tanításra, látom, ilyen módon próbálta elmentesíteni a kényeztetéseit velünk szemben. Mert így tanultuk tőle a Mikulást:

— ... És ötödikén este jön a Mikulás bácsi de vele jön a hosszonyelvű ördög is egy nagy zsákkal. Bemennek minden házba és megkérdezik a gyerekektől, jók voltak-e egész évben?! Ha igen, ad nekik piros almát vagy aranydiót — olyat, amilyen a karácsonyfán is lóg — de ha rossz volt a gyerek, akkor az ördög előhúzza a nagy zsákból virgácsát és elveri a rossz gyereket! Úgy bizony!

Ju! a hideg futkosott hátamon ilyenkor a rémülettel, mert Isten tudja, se Juci, se az én lelkiismeretem nem volt mindig úgy teljesen rendben. Így aztán nemis volt csoda, hogy mikor december ötödikén csilingelés meg lábtopogás jelezte az előszobában a Mikulás bácsi és Ördög érkezését — Juci meg én berohantunk a nagyszobába — egyenesen a zongora alá és onnan bizony senki nem tudott kicsalni minket, amig a Mikulás bácsi és kísérete el nem távoztak!...

Vigasztaló csak az volt a dologban, hogy az igazi ajándékokat csak éjszaka osztogatta ki a Mikulás bácsi — mondotta Rózi, s akkor biztosan úgy is van mert éjszaka segítene neki az angyalok is cipelni a sok édességet, amit látogatása alkalmával nem tud magával hordani. Így aztán este ott ültünk konyhában és puccoltuk, keféltük — természetesen a legmagasabbszáru cipőnk, amit aztán az ablakba kellett tenni, hogy Mikulás bácsi tudja, hová tegye csomagját. Mi pedig Jucival elhatároztuk, hogy de most aztán mégis csak meglessük az öreg urat, hogy végre láthassuk is, nem úgy mint az este a zongora alól...

Hanvai Hajnal:

A nógrádi Mikulás bácsi.

... De bizony ez sem sikerült! Csak a nagy piros zacskó — terve cukorkával, dióval,ogyoróval — bizonykodott róla, hogy járt nálunk. No meg egy komoly virgács is volt a csomag mellett figyelemzavaróképpen.

Ime a furcsa eredmény: én bizony nem látam többet a nógrádi Mikulás bácsiból, mint annak a fehér báránnyörű bunda alól kikandálkozó bakancsos lábait... Azt is csak a másik szobából... és a zongora alól...
Ezért nem is tudok mesélni róla többet!

Kicsoda ez, hogy mind a szelek, mind a tenger enged neki? (folytatás)

Vegyük elő megint a bibliát, olvassuk át Noé történetét és a fent megnevezett szent helyeket, hogy lássuk meg végre az Ige fényénél, mit kell tennünk és hogyan kell cselekednünk.

A Genesárat tava csendes, az apostolok beszélgetve eveznek, talán meg is felejtkeztek a mellettük fekvő, aludni látszó Mesterről. A vihar kitör. Két menekülési lehetőség van számukra, vagy saját védelme, gyenge emberi erejükkel és elgondolásuk szerint igyekeznek partot érni, vagy felkötik Krisztust, aki rájuk nézve elaludott, mert a maguk kicsinyes dolgai közepette megfeledkeztek róla. Lelkükben feltámad a hit, hogy csak Krisztusban összefogva és Krisztus által van menekülés. Megrendíthetetlen hittel fordulnak hozzá megmentésért és az ebből a hitből fakadó erővel ragadják meg az evezőket s a hullámok legyőzetnek, mert a Megváltó segít minden benne igazán hívőnek.

Noé mindenkitől kinyúlva épít hajót a pusztaság közepére, mert ez az Isten parancsa, ezt habozás nélkül teljesíteni kell, ebben nem tartoztathatja fel semmi emberi befolyás. Mindenki elpusztul a vízözönben, csak ő jut el az Ararát hegyére, mert Isten parancsa és akarata szerint élt és cselekedett.

Ezt kell nekünk is tennünk, ez a mi emigrációs kötelességünk. Felébreszteni lelkünkben Krisztust és hívni mélyszéges törhetetlen hittel, hogy segítsen. Benne és parancsai szerint kell összefognunk, amint az apostolok tették. Mind egy nagy összefaragó és egymást szerető család kell megépítenünk Isten parancsa szerint Noé engedelmisségével a magyarság új hajóját, amelyen megmenekülhetünk, amelyen megmenthetjük a magyar kincseket, elevezhetünk a rabszolgaságzűgétén silylódo testvéreinkért, s kiköthetünk egy újabb ezer év Ararát-hegyen.

Europa hajoja silyled, van-e remény a megmentésére? Igen, Europa népei költseik fel lelkükben Krisztust, s félre téve minden emberi gyűlölködést és ellentétet, legyőzve magukat a kairi lelkét, fogjanak össze szeretetben, megértésben, ne hagyják magukat az emberi agyafurtságtól félrevezetni, akkor lecsendesednek a vörös hullámok, a vörös láng kialszik.

Egy Krisztusban, a megértés és szeretet két nagy parancsolatában összefogott és újjászületett Europa elől visszavonul a vörös rém, mert tudja, hogy a harc ránézve elveszett.

Magyar testvéreim mi, akik szintén az Europa hajo utasai vagyunk, mutassunk példát erre, félretelve mindent, ami elválaszt és egyesítve a szeretet két nagy parancsában.

Uti jegyzetek. (folytatás)

Az ettől való szabadulás útja, hogy mindenki egyenként és így az egész emberi nemzetség rész szerint tagja legyen Krisztusnak, ő legyen számára az Ut, Elet és Igazság. Ez az élet harca a bűn és halál hatalma ellen, az emberiség szent szabadságharca a Sátán ellen. Ezt a harcot hozta Krisztus a földre, ennek a láthatatlan fővezére. Ennek a harcnak fegyvere a törhetetlen hit, a meggyőzés, a sze-

Írások a vasfüggöny mögül

Nem régiben egy körutam alkalmával megkaptam három Budapestben megjelenő folyóiratnak — a Forumnak, Magyaroknak és a Válasznak — 1948 elején kiadott számaikat. Erdekesen tárul fel az olvasó előtt a szellemi előkészítése mindannak, ami később bekövetkezett. Mindenik cikk egy-egy példa arra, hogyan lehet az ellenkezőjét tenni annak, amit Krisztus a hegyi beszédeiben tanít. Máté: 24, 24. Es sok hamis proféta támad... Lukács György írja „A marxista filozofia feladata az új demokráciában” című munkájában:

„Az exakt természettudományok szakadatlan továbbfejlődése mellett, amely a burzsoázia általános ideológiai hanyatlása idején is szükségszerű, a hanyatlás azokban a filozófiai következtetéseket mutatkozik, amelyeket a természettudományok vívmányaiából levonnak és amelyek egyre reakciosabbak lesznek. Itt is nagy feladat vár a marxista filozófusokra, hiszen objektíve a modern természettudományok minden eredménye a dialektikus materializmusnak igazolja.”

Ez a valoban mindenki által világosan érthető mondat azt állítja, hogy a nyugati filozofia felfogása, mely szerint a természettudományok fölfedezései az Istenhez vezetnek szintén, egy elítélendő hanyatlás és a marxista filozofusok legfontosabb feladata annak bebizonyítása, hogy nincs Isten csak anyag és ez a kezdet és a vég, ez mindennek a forrása és teremtője.

A természettudományok eljutottak napjainkban az atombontásig és feltárták az emberiség előtt a teremtés eddig ismeretlen titkait. Meggyőzték arról, hogy a teremtő, éltező és fenntartó erő valoban csak egy öntudatos erő lehet és ez a személytelen erő azonos azzal, amit a vallások megszemélyesítve Istennek hírdetnek. Ez az erő semmire sem lehet az anyag vegyi vagy fizikai változásaiból származó öntudatlan erő, amelyik vakon működik és megfelelő irányítás nélkül legtöbbször nem épít, hanem rombol. Világos lett az is, hogy az anyag (materia) önmagában tehetetlen, az erők formálják, alakítják és elevenítik meg. Van benne felraktározva erő — amint egy akkumulátorban is össze lehet gyűjteni az elektromos erőt — de ez holt erő mindaddig, amíg egy eleven erő életre nem hívja és hasznos munkának a szolgálatába nem állítja, az életre hívó erőnek azonban öntudatos erőnek kell lennie pl. az emberi szellemi erőnek. Vegyük mindennapi életünkben egy példát. Minden vasúti állomáson ott fekszik egy közhely tehetetlenül, ahova felraktározta az emberi akarat öntudatosan és előre kitervezett céllal. Van benne rengeteg erő felhalmozva, de önmagától semmire sem képes. Ha egy öntudatlan erő, egy villámcsapás megleveníti, pusztító tűz lesz belőle. Ha az ember öntudatos ereje eleveníti meg, mozdonyokat hajt, ezer és ezer hajléknak ad meleget, vagy városoknak és lakosoknak biztosítja a világosságot. Ugyanez áll a világegyetemben működő összes erők, melyek vagy holt erők, vagy meglevenedett erők de segítségükkel és felhasználással csak egy egy öntudatos erő tudott világot teremteni és tud fenntartani és kormányozni. Ez az öntudatos központi erő. Isten.

Igy vált valoban reakcióssá és veszélyessé a nyugati burzsoázia ideológiája (filozofiai elmélet) a Lukács Györgyök szemében, mert

retet, melyekkel harcoltak az apostolok, a Megváltó első katonái. Célja, egy emberi közösség megteremtése, melyben mindenki Krisztus testének tagja részszerint, törvénye a szeretet két nagy parancsa és a keresztényi felelősségérzet. Itt mindenki embertestvérét látja mindenkiben, mindenki felelősnek érzi magát mindenki boldogulásáért és békéjéért, s erősebb kötelességének tartja a gyengébbek védelmét és segítségét. Ez a harc Krisztus igaz követőinek harca a Mammon és a Sátánt imádo Judás utodok ellen.

Most nézzük meg a világ képének a másik oldalát, a bolsevista tanok szerinti forradalmak cselekedeteit, lelki világát és harcát. Cselekedeteik mozgatója, lelki osztálygyűlölet, a kapzsiság, az alantosság és ösztönök felkorbácsolása. Céljuk, mindennek a megszemélyesítése ami nem öszerintük való. Az emberi ész kimeríthetetlen találékonyságának minden pusztító, kinzó eszközével való kiirtása mindannak és mindazoknak, akik valódi vagy képelt ellenségek. Törvénye a rideg emberi ész és a természeti vastörvénye, mely

Isten létének bizonyításához vezet a természettudományos fejlődés és gondolkodás is.

Az ember a szellemével az ég felé tör, de nem tud oda önjerejéből eljutni, tudását csak az égből a föld felé irányuló kinyilatkoztatás teszi teljessé. A gyarló emberi szellemnek a mindenháttal, mindentudó és mindenütt jelenvalószellemmel való találkozása az evangéliumban történt meg és történik meg. Az emberi ész kérdez: tudom, hogy kell lennie egy öntudatos központi erőnek de hol van ez és mi az? Krisztus felel az evangéliummal: Ez a te teremtő és szerető Atyád, az Isten. Az ember kérdez, hogy mindent a kohézió (tapado) és vonzóerő formál és tart össze, épügy az én testemet, mint a világegyetemet, de mi ez az erő, honnan jön és miből származik? Krisztus felel az evangéliummal: ez a teremtő és alkotó szeretet!

Ez valoban veszélyes rájuk nézve, mert egész világuk összeomlását jelenti, ennek érvényre jutnia nem szabad, ez allen kötelessége utolsó csepp végig harcolnia minden igaz marxista filozófusnak, ennek hatásától kell minden modon légmentesen elzárva tartani a rabszolgország minden lakójának lelkét! Ez ellen nem védekezés a tagadás vagy az álokoskodás! Ez ellen csak egy védekezés van, ha meg tudják mondani nemcsak hatásaiban, hanem lényegében, mi az erő. Ha bizonyítani tudják, hogy egy öntudatlan erőt tudott öntudatos erőre hívni. Ez a bizonyíték, hogy az anyag önmagától tudott és önmagából egy olyan öntudatos lényt teremten, mint pl. az Isten képzése és hasonlatosságára teremtett ember. Ezt pedig nem fogják soha elérni. Ezért akarják a detronizálni hitt Isten helyére tenni az évtizedekig munkaképes és azután az anyag törvényeszerűségei szerint elrothadó emberi agyvelőt, de adosok maradnak a felelettel, mi teszi ezt a csodálatos alkodást egy földi élet tartamára munkaképes és minék a távozása után válik megint tehetetlen és romlando anyaggá. Erről nem beszél Lukács György.

A második tétel: „Az új társadalmi ember önmagát teremt meg akkor, mikor az új társadalmat felépíti. Ez egyúttal azt a kérdést is eldönti, vajjon fatalista modon várakozunk kell-e az új ember automatikus előállítására?”

Csodálatos ellentmondás. Hogyan építhet egy új társadalmat az ember, aki önmagában egy még befejezetlen, egy még teljesen meg nem teremtett állapotban fejlődésben levő lény. Így önmaga sem tudja, hogy mit akar teremteni. Egy így felépített társadalom csak egy céltudatlan lénynek a tökéletlen társadalma lehet. Ehhez valoban nem kell várni az új ember automatikus előállítására. Ez a társadalomépítés már évezredek óta folyik szemünk előtt, élénk tárja a történelem. Ez a társadalomépítés hívta életre az összes izmusokat a bolsevizmusig. Mindenik csak szenvedést, elégedetlenséget hozott magával. Hogy milyen sulyokos volt és sulyosak ezek a szenvedések, attól függ, milyen mértékben volt istennélküli való a felépített új társadalmi rend.

Nézzük a valóságot. A bolsevizmus alapelvei már majdnem egy évszázadosak. Mint földalatti ateista és materialista forradalmi mozgalom termelte ki a rendszert ideológiailag majd gyakorlatilag felépítő kisebb-nagyobb Lenineket, Sztalinokat, Kun Bélákat stb. Mikor ezeknek sikerült egy szerencsétlen világháború után a félvilág felett hamis profétasággal félrevezetett tömegek segítségével az uralmat átvenni és ki tudták építeni véres

kegyetlenséggel a népi demokráciának nevezett diktatúrájukat, hozzákezdtek az új embertípus előállításához és ezért dolgoznak ma is. Ez az új embertípus se nem önmagát teremtetten, se nem automatikusan állott elő, hanem erőszakkal hivatott életre minden másirányú befolyástól és fejlődési lehetőségtől légmentesen elzárva kitermelt rabszolgáival egy sátni ideológiának.

Az új ember nem fog automatikusan előállani bizonyos törvényszerűségei szerint. Önmagát sem tudja megteremteni, mert erre gyarló és esendő, s csak alkotó ereje van, de nem teremtő. Az ember újja formálni csak az tudja aki teremtette, az Isten. Az Isten teremtő, megváltó és boldogító akarata szállott a földre és öltött emberi testet Krisztusban. Ő hozta el az újjászületés lehetőségét, az ehhez szükséges kegyelmi erőt és megmutatta a bűntől való szabadulás és tökéletesedés útját. Mindaddig tökéletlen lesz minden társadalomépítés, amíg azt az emberi nem önjerejéből akarja véghez vinni. Ez mindcsak Babeltoronyépítés. Az egyetlen út, az isteni kegyelem segítségével való újjászületés s a Krisztus által mutatott modon és törvények szerint való társadalomépítés. Ez nem akarja megérteni az anyagelviség folytán önmaga imadatában révült emberi agyvelő.

Az utat, melyen haladnak, megvilágítja a következő kérdés: „Mit kell átvennünk és mit nem? Mennyiben veszélyes a polgári dekadencia (hanyatlás) ideológiája minden látszólagos forradalmisága ellenére? Meddig mehet a véleménymondás szabadsága alkotásában és kritikában? Felelet: „Akármilyen fontos is a művészet, irodalom vagy filozofia, nem lehet ütiügy reakcios, egészen vagy félig fasiszta nézetek terjesztésére.”

Ez nyílt szívvallás, ez a népidemokrácia. A legkegyetlenebb rabszolgaság, mert nemcsak testi de lelki is. Így kell kitenyésződnie az új embertípusnak, amelyik nem Isten képzése és hasonlatosságára van teremtve, hanem az Antikrisztus hamis profétáinak ideológiailag előirt sémájához van lelkileg hozzányomorítva.

Erdekes az etikai (erkölcsi) felfogásuk is. „A közéleti embernek a magánembertől való elválasztása, az ember pusztá magánemberré való lefokozása marxista szempontból az egész és sokoldalú ember megszomkítását jelenti. A marxista etika további alapja az a felismerés, hogy a szabadság nem más, mint a felismert szükségesség.”

Igen, az embernek nem szabad magánélete legyen, mert ez veszélyes, esetleg gondolkozni kezd. Nem lehet egyénisége, hanem oda kell magát adnia a köznek, hogy egy szám legyen az egyirányban hajtott tömegben. Egyéniség csak az lehet és csak az, aki meggyőződéses kommunista. Szabadság csak olyan mértékben létezhetik, amennyiben az államisten szükségszerűen ezt megengedhetőnek tartja. Aki a legkisebb mértékben is túllépi ezt a határt, az fasiszta ellenforradalmár, annak a legkínosabb viszonyok közt pusztulnia kell, hogy példája visszaretentessen mindenkit még a hasonló titkos gondolatától is.

Ez az álarcát levetett népi demokrácia, a rabszolgaság legkegyetlenebb formája, mely a lelkétől megfosztott emberből emberszabásu robotgépet csinál.

Ez ellen indult meg Krisztus földre szállásával a szabadságharca az emberi nemnek a bűn és halál rabszolgaságából való felszabadulásért. Itt nincs már más választás: Vele vagy ellene! DruZ.

kegyelmet, irgalmat nem ismer s Kainként halálba küldi testvérét is, ha ezt kívánja a forradalom vérszomjas istene. Pál apostol mondja a romabeliekhez írt levelében (6. 11.): Ezenképen gondoljátok ti is, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek ami Urunknak Jézus Krisztusban. Ne uralkodjék tehát a bűn a ti halando testetekben, hogy engedjétek neki az ő kívánságaiban, se ne szánjátok oda a ti tagjaitokat hamisság feyverél a bűnnek, hanem szánjátok magatokat az Istennek, mint akik a halálból életre keltetek. — Az ő tanításuk: Ember, aki a származási elmélet alapján a legmagasabb rendű állat vagy, gondold, hogy meghaltál az átkozott régi világbutító, kizsákmányoló világrendnek, de élsz a bolsevizmus világ-megváltó eszméjének Marxban, Leninban, Sztalinban az ő tanításai szerint. Ne uralkodjék tehát a bűnös világ törvényszerűsége a ti halando testetekben, hogy engedjétek neki az ő kívánságaiban, ne szánjátok oda a ti tagjaitokat az ő hamisságuk feyverél, hanem szánjátok magatokat oda a for-

radalom istenének, mint akik a halálból életre keltetek. Így akarnak elpusztítani mindent, hogy a füstölő romokon a rabszolgaságba silyesztett milliók könnyéből, verejtékéből és véréből felépíthessék az államkapitalizmus országát, melyben a Sátán és Mammon együtt uralkodik a földi helytartói útján. Fegyverük a kinpad, páncélkocsi, atombomba és az embergyilkoló bacillusok hadserege. Apostolai az Antikrisztus papjai, akik kidobták lelkükből a mennyi kincsek utolsó fillérét is, hogy megtöthessék zsebeiket a földi kincsek csillogó aranyaival, melyet Judásként kapnak a testben megfeszített Krisztusnak az emberiség lelkéből való kiirtásáért. Eszvesztett forradalmi örületükben nem látják Judás példáját, hogy ez az egész emberiség pusztulásba és öngyilkosságba való kergetése. Krisztus előre látta ezt a harcot is (Máté 24. 6-). Ennek a harcnak vagyunk ma is a szenvedői.

Választhat, hova érdemes állani? Krisztussal küzdeni Isten világot megváltani és boldogítani akaró céljának a megvalósulásáért

vagy a Sátánnal rohanni az először mindent felégető örök halálba. Krisztus oldalán állani, küzdeni, szenvedni az egész emberiségnek a bűntől, haláltól, gyötrelmetől való megszabadításáért, vagy a tizenkettedik utját követve eladni Krisztust 30 pénzért, a bűnbe, halálba rohanni és harcolni az egész emberiség nyomorba, kínba, pusztulásba kergetéséért?

Csak ez a két választás áll előtted, mert a harmadik, a megalkuvás, egyet jelent azzal, hogy eszközül kóhasználnak, amíg alkalmas vagy erre, aztán röhögve elintéznak, mint annyi sok más már te előtted.

Keresztyén magyar testvérem, ma mindnyájan választás előtt állunk. Aki igaz követője Krisztusnak, harcol vele saját maga, családjá, hazája boldog jövőjéért. Olyan erős hittel, meggyőzéssel, szeretettel és önzetlennel kell küzdenünk mint az apostolok, akik nem magukért harcoltak, hanem az utánuk jövőkéért. Azért harcoltak, hogy az egész emberiség megváltása után valóra váljon az, amiért naponként imádkozunk: Jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te akaratod, miként a mennyekben, úgy a földön is.

A szentírás Mexikóban.

Mexikóban 75 esztendeje terjeszti a Szentírást az Amerikai Bibliatársulat. Ez alatt az idő alatt több mint 9 millió teljes Bibliát, Ujszövetséget és írásrészletet osztottak szét vagy adtak el. A római katolikus egyház a 300 éves spanyol uralom ideje alatt 2,000 Bibliát osztott szét.

Igen érdekes és tanulságos a mexikói bibliatársulat története. 1824-ben kezdte el a munkát egy Brigham nevű amerikai kongregacionalista lelkész, aki a Biblia római katolikus által készített spanyol fordítását terjesztette a szokásos jegyzetek nélkül. 1827-ben indult meg a Brit és Külföldi Bibliatársulat Mexikóban. Képviselője, James Thomson, azt találta, hogy római katolikus papok, szerzetesek és apácák voltak legbuzgóbb vásárlói. A Társulat első három levelező tagja római katolikus pap volt. Egyikük, José Maria Luis Mora, akit egyebeként a mexikói liberalizmus atyjának nevez a történelem, a Társulat önkéntes képviselője lett, amikor Thomsonnak a római katolikus pápáság nyomására el kellett hagynia Mexikót.

1878-tól az Amerikai Bibliatársulat végzi a mexikói munkát. A milliós bibliatársulat mellett emlékezetes a Társulat történetében a 3-as szám: ennyi vértanúja volt a munkának Mexikóban, a legutolsó 1952-ben. De ennek ellenére, vagy éppen ezért a Biblia ma a legjobban vásárolt — best seller — könyv Mexikóban.

Gazdátlan lélek.

„A szívem is elhagyott engem.” Zsoltár 40:13. Nem tartozni senkihez, nincsen senkim, nincs, aki sorsom iránt érdeklődjék, nincs akinek könnyeimet elsríhatnám: milyen gyötrelmes, fájó terhe az emberi szívnek! Az emberek, akik körülöttem vannak, nem értenek meg. Akik odahajolnak hozzám, csak azért érdeklődnek sorsod iránt, hogy vagy magukat vigasztalják, vagy mások bűneiben gyönyörködjenek, esetleg a te rómlásodon örüljenek. Mindehhez jön, hogy még a szived is elhagyott téged. A család, csapodár, amely biztatott, ugratott, egyik virágtól a másikig hajszolt, egyik örömförstől a másikig vonzott, míg aztán végül megcsömörölve megkeseredve magadra maradtál egészen. Nincsen senki, aki gondjaidba venne, nincsen lelkednek pásztor, gondviselője. A pásztor ugyanis nemcsak őrizője a bárányoknak, hanem gondviselője is. A pásztor az, aki kiszedi a bogáncsot a bárány szőréből, kihuzza, a tüskét a bárány lábából, a pásztor az, akinek oda-menekülhet a riadt bárány.

A te lelkednek azonban nincsen pásztor. Gazdátlan lélek vagy. Kiűzött emberként kóborolsz a világban. Nem tartozol senkihez, nem érez érted felelősséget senki. De mint a gazdátlan ebet az utcai gyerekek követelődik, tovább kergetik, belerugnak, ugyan úgy vagy te is. Téged is csak üz, hajszol, kerget az élet.

Pedig szived úgy vágyik gazda után. Ugy szeretnél odatartozni valakihez. Ugy szeretnél, hogyha töled is kérdeznék: mi bánt? — a te homlokodról is kisimítanák a gondredőket, volna valaki, aki arcodat kezébe fogván szemedbe nézne és megkérdezné: miért szomorú az orcád? Szeretnél, hogyha volna valaki, aki a könnyfátyol mögött keresné a sziv fájdalmát és megpróbálna önzetlennel meleg szívvvel, testvéri részvétellel odahajolni hozzád.

Gazdátlan lélek! Az eltévelyedettekért, az elcsavargott bárányokért, a magukra maradtakért, a még nem értettekért, titkos könnyeket hullatókért jött a lelkek nagy Pásztor, a mi

Sokat beszélgettem veled. Nem tudnám megmondani, hogy mikortól fogva, csak annyit tudok, hogy még erősen gyerek voltam, mikor elkezdted. Akkor még persze azt se tudtam, hogy mennyire nagyon komoly volt ez a beszélgetés. De ma már erősen hiszem, hogy gyerekekkel csak komolyan lehet beszélni, s még az is lehet, hogy csak gyerekekkel lehet komolyan beszélni. Gyanus vagyok benne, hogy nagymama ezért is nem becézgetett engem, mint valami féltett nyim-nyám kisunkát. Nem. Ugy beszélt velem, mintha magamagával beszélt volna, még a nagypapa különösségeiről is. Együtt latolgattuk, mérlegeltük, és megértettük. A fölmentő szót mindég én mondtam, azaz kimondtam a nagymama gondolatját, és ez másként nem is lehetett volna. Nem is mondta soha, hogy nekem ezt kell gondolnom nagypapáról. Akkor lett volna még csak a nagy baj, ha ilyesmire engem tanítani kellett volna.

Összetartoztunk, de erről soha nem beszélünk, szinte csak erről nem beszélünk. Akárcsak arról sem, hogy ott a sarokban a fiókos mögött a nagy kasban van a kenyér, s fölötte pontosan, a fiókos sarkán van a nagymama öreg nagy bibliája. Ez a kettő is összetartozott. Együttük állandó és változatlan volt a nagymama szobájában. A bibliának is olyan szép fényes, fekete volt a fedele, mint a kenyér haja, s a kenyér is úgy fényeskedett ott a sarokban, akár az Élet könyve.

[Amig a nagymama szeme meg a keze bírt, addig ő olvasott fel belőle, s ő szelte a kenyeret is. Később már én lettem a felolvasó is meg a kenyérvágó is. Ez is, meg az is persze csak úgy magamagától lett így. Nem előzte, nem kísérte, nem zárta ráhatásos nevelős céllal. Nem kínálkozott elemzésre, csak táplálkozásra.]

Mikor aztán kisdia lettem s a vonat elvitt az ország másik sarkába, Kollégiómba, nagymama minden ünnepre egy szép, nagy malomkeréknyi, leketéncsillogó kenyeret küldött nekem. Pontosan ugyanazt, a gyékénykasból valót. S persze elküldte velem magamagát is, ahogy ott ül a kisablaknál, s most nagypapa olvassa neki a bibliát. Ebből se mosttettem ki jelképes értelmet, egyszerűen csak éltem belőle. Annakra emlékszem még, hogy a nagymama csomagja az én vakációs időszámításom pontos és fontos egysége volt. A többiek mind azt számolgatták, hány nap, meg óra, meg perc is van még a hazautazásig, én meg azt, hogy mikor jön a nagymama csomagja, mert akkor itt az ünnep. Biztosan tudom, hogy egyáltalán nem keseregtem rajta, hogy bezzeg a többiek mind hazamehetnek, én meg nem; meg hogy az Igazgató Ur a szokásos nagytakarítás és a szokásos megtakarítások miatt és céljából, szivesebben látta volna, ha vagy két hétig engem se látott volna... Nem. A nagymama ilyet irt: „Kisfiam. Nincs ára a süldőnek. Nagypapád nem tudta eladni.” De nem irt hozzá egyetlen vigasztaló szót se. Tudta, hogy ez az élő beszéd. Akit vigasztalnak, menten sirva fakad. Az meg aztán szép karácsony lenne. Én meg csak megvidultam tőle. A süldők csak hancuzzanak az udvaron

Evangélium! Különös könyv végigolvassuk és mégis úgy tetszik, mintha valamit kihagytunk volna belőle, mintha nem fejeztük volna be. Ujra és újra elolvassuk és minduntalan ismétlődik ez a benyomásunk. — Olyan mint az égboltozat éjjel: minél hosszabban vizsgáljuk, annál több csillagot fedezünk fel rajta. Szívük melynek mindazok egyetértéssel, akik olvasták e Könyvet, legyenek bár balgák, vagy bölcsék, tudósok, vagy tudatlanok, hívők, vagy istentelenekek.

Az Evangéliumot nem lehet más könyvhöz hasonlítani, mert minden emberkéz irta könyvnél több, sőt egészen más, mint azok.

Urunk Jézus Krisztus, lehetséges, hogy a te szived elhagyott téged. Becsapott. Az ő szive vérzik érted a Golgotán. Nincsen a magány-nak olyan sivár útja, nincsen a magadragyattatásnak olyan sanyaru körülménye, amikor az ő szive ott ne volna veled. Megváltód, Jézusod melletted van. Eppen a gazdátlan sziveket keresi, hogy birtokba vegye, éppen a porbaesett életeket akarja felélelni, éppen téged, aki gazdátlanul kóborolsz. Ne bolyongj téveteget, ne menekülj előle riadtan! Nem bántani, nem szemedrehányt akarja utadat, hanem karjaiba zárva megpihentetni, lecsitítani vadul verő szivedet.

Nagymama

a nagy hóban, amíg nagypapa vissza nem csalogatja őket pörölvé dohogva, frissen vágott tökkel: az ólba. S máris folytattam a gondolati beszélgetést nagymamával, akárcsak ott ülnek lába előtt a kissekéken. Arról, hogy nem tanácsos máj világban malacot s efféle messi pira hajtani. S ha nem hajtja az ember, hát nincs is ára. Nagymama tehát sziniszegazat irt. Husvét előtt meg nagy volt a sár, nem fogott be senki a faluban, hogy árulni vigye azt a gyönyörű piros paprikát (szegény nagypapád hiába kinozta magát a paprikatoróval) s más efféle. Nagy a sár, hiába. Ez aztán beillett sóhajnak is, belenyugvának, s befejezésnek. A „mái világ” akkor kezdődött, az első nagy háboru után, s azóta e földön tartja magát erősen. De nagymama kifogott rajta, ha a szó tulságosan közel került a látható hatalmasságokhoz, mindjárt elővettette a bibliát, merthogy ezekhez a hatalmasságokhoz biztosabban tarthatjuk magunkat, nem is változnak. Azoktól meg folyton engedélyt kellett kérni, még szomszéd faluba szölet is. Nem tudom már, hogy akkor összesen hány demarkációs vonal csikozta össze-vissza körülöttünk a térséget, de volt annyifele s arra elég, hogy nagymama csak nyári időre igazgassa az én kétnapos hazautazásomat. „Jó helyt van ott!” mondta nagypapának, aki a pipa mögött reszelgetett, hümgetett valamiket a karácsonyról, meg rólam persze.

Mindezt is láttam, hallottam a Kollégiómban. Semmi látomászerű nem volt benne. Csak ma mondom azt, hogy egyensúly volt, egyenes vonal volt a föld két messi pontja közt, azon jött a szó is, a kép is, mert egyszerűen ez volt az életünk. Ma azt is merem mondani, hogy a mi életünk minden fontos törvényét is nagymama tartotta a kezében, évtizedekre szóló pontos kiszámításokkal, a „mái világnak” minden mozzanatára számítva. Ezért is volt és lett is úgy, minden minálunk, ahogy volt és ahogy lett. Egy fatányi szántójuk volt a kertek alatt, másik a hegyen, harmadik volt a szőlő a hegytetőn, meg a ház s a kertje. Jósokára vettem én azt észre, hogy a nagypapa öregedése, meg az én kis-és nagy-diakoskodásom valamint az ingatlanok területi épsége közt igen szoros összefüggés volt az én kizárólagos javamra. Ma már tudom, hogy ez afféle irányított fogyasztkozás volt földi javakban az első pillanattól kezdve kiszámítva, mind a nagymama sirjájá, mind magam lábára állásáig szóló költségetésekkel. Ma már tudom azt is, hogy számításai anyagiak tekintetében pontosan valóra váltak. Azért csak most, mert e kérdésről aztán még velem sem beszélt. Kikerülhetetlenül érzelmes feloldódások lettek volna egy ily felvilágosításból. Nagymama pedig kézben tartotta a szívet is. Meg aztán a főkérdést, hogy futja-e addig... ugyis csak az Istennel lehetett megbeszélni, akárcsak az első világháboru s ennek rossz végét is csak Véle lehetett megmagyaráztatni. Nekem erről legfeljebb ennyiket mondott: „Lám, Te is mindég csak összel kezdted az új évet a Kollégiómban.” Meg azt, hogy: „Ni, milyen szépzöld a fenyő, ha leesik róla a hó.” Ezi

Ugy különbözik minden könyvtől, mint ahogy a rádium különbözik minden más fémtől, vagy mint a villám minden más tüztől. Az Evangélium nem is könyv, hanem valami egyéb; elnevezésére nincs emberi szavunk...

„Miért mondjátok pedig nekem Uram! Uram! ha nem mivelték, amiket mondok?” (Luk. 6:46) Ez azt jelenti, hogy az Evangéliumot nem lehet igazán olvasni anélkül, hogy ne cselekednők is, ami benne írva van. De ki az közülünk, aki cselekszi? Az Evangélium a maga mélységeiben ezért a legismeretlenebb könyv.

A világ abban a formájában, amilyen — és

Esaiás 59:2: ... A ti vétkeitek választanak el titeket Istenetektől és bűneitek fedezték el orcáját tielőttetek, hogy meg nem hallgattok.

59:4: **Nincsen, aki az igazság mellett szólna, ... haszontalanban bíznak és hazugságot beszélnek, gonoszt fogadnak és vétkeket szólnak.**

59:8: **A békesség útját nem ismerik és nincsen jogosság kerékvágásukban, ösvényeiket elgörbítik; aki azon jár, nem ismeri a békességet.**

59:20: **Eljő Sionnak a Megváltó és azoknak, akik Jákóbban megtérnek ha-**

aztán láttam is, mert egyetlen szál ott fízeltelt gyertyaegyesen az udvarsarkában. Persze, hogy neki is volt köze hozzám. Akkor ültette nagypapa, amikor én lettem, pontosan szembe a nagymama ablakjával. Ha kifele nézett, mindjárt látta s díszítette szeme fényével meg imádsággal, merthogy úgy nőtt az fenyőfának, mint én unokának. Aligha ez nem volt az ő mindenkori karácsonyfája. Mert ő soha nem állított karácsonyfát. „Nincs a bibliában”. „Nem szokás mifélek”, mondta, ha szóba jött. De tudom, ha karácsonyra ott-hon lehettem volna, mégis megtette volna. Takarni kellett ighát ezt is, azt is, s mindég sziniszegazattal, attól gát mögé szorulnak a sirások, s a legbiztosabb gát mindég az igazság.

Nem tudom már, mikor láttam nagymamát utoljára. Lehet még ezt is kitervelte, s letorkolta nagypapát, meg magamagát újra azzal, hogy: „Jó helyt van. Nem fontos most utazni!” Ez aztán megint csak igaz is volt, való is volt. Számít is, ha nem lehet utazni, ha egyszer nem is fontos? S nem jó hely voltam-e, ha Istennel lehetett rólam beszélgetni? Aki aztán igen megnyugtató információkat adhatott neki helyzetemről, mert hiába szakadt ránk a második nagy háboru, a nagymama levele változatlan maradt szövegben és terjedelemben is. Legfeljebb az volt az újság, hogy monstanra már a nagypapa szeme lett a rosszabb, „így hát kisfiam én lettem megint a felolvasó.” Ezen aztán nevetni is lehetett. Eddig az ő szemét kellett kímélni, most meg a nagypapa lett a gyöngébb. A komoly az volt benne, hogy ő maradt és volt az erősebb, meg az előrelátó is, úgy érzem. Jó előbe-gyakoroltatta velem a kurta levelek olvasatát. Én már rég tudtam, hogy mennyi sok mindent jelent az, hogy „jól vagyunk”, meg imádkozunk”. Azt is tudtam, ha jön levél, ez benne van szövege, ha meg nem jön, az meg úgy mondja meg, hogy imádkoznak, hogy nem jön. Ez a gyakorlat is egész életre volt utra való. Idestova tíz éve élek belőle, mióta a második háboru meg ugyabul végződött, mint az első. Sok-sok megirt s megiratlan levél tanuskodhatnék róla, hát még kilométerekben! Országokon, meg tengereken át járja, most hogy „jól vagyunk”, meg „imádkozunk”. Nekem aztán nem újság az ilyen, s nem is kevés. Ha meg nem jön levél, az most is azt jelenti nekem, hogy imádkoznak. Ezt is sokan megtanulták azóta; hogy elegend-e, majd elvállik. S ha meg majd csak annyit szabad írni, hogy: „jól vagyunk”, akkor meg ez fogja mind a többi jelenteni. Mert azt, hogy jól vagyunk, azt mindég szabad lesz írni. A levélvizsgálóknak ez lesz mindég is a szívük vágya. S ebbe szépen beleértjük, hogy, „mert imádkozunk.”

De ez már csak a receptje nagymamának. Meghalt ő a háboru vége előtt. Nagyon messzi voltam akkor is tőle. Sokáig nem jött a levél. Csomag aztán jött helyette: a nagymama öreg nagy bibliája. Ebből tudtam, hogy meghalt, és küldi végrendeletét. Ezt olvassam ezután, levelének s egyébként is.

Cs. V.

ez a könyv, nem létezhetnek együtt. Vagy az egyik, vagy a másik: vagy a világnak kell megváltoznia, vagy a Könyvnek kell eltűnnie a világból. A világ bevette, mint ahogy a beteg beveszi a gyógyszert s azután a sejtek küzdelmében szervezete vagy felveszi, vagy kivetli magából. Ime, husz évszázada tart a küzdelem. Az utolsó századokban a harc olyan hevesse vált, hogy a már a vak is látja, hogy ez a Könyv és a világ nem élhetnek együtt.

D. Merejkovsky.

(Jésus Inconnu. Editions du Rhone.

Geneve. 1946.)

misságokból, szol az Ur.
60:17: ... **Teszem fejedelméddé a békességet és előjáróiddá az igazságot.**
9:6: ... Egy gyermek születik nekünk, fia adatik nekünk, és az uralom az ő vállán leszen, és hívják nevét: csodálatosnak, tanácsosnak, erős Istennek, örökkévalóság atyjának, **békesség fejedelmének!**
9:7: **Uralma növekedésének és békéjének nem lesz vége a Dávid trónján és királysága felett, hogy fölemelje és megerősítse azt jogosság és igazság által mostentől mindörökké...**

A svájci magyar református gyülekezetek gyűjtése!

Mindazon svájci magyar hittestvéreink, akiknek szívét a szeretet ünnepének közeledése áthatja annyira, hogy szülőkölődő magyaroikról nem feledkeznek meg, adományait a következő címre küldhetik: Frl. Margit Zugor, Glockengasse 12. Zürich 1.

Reformációs ünnepet rendeztek a zürichi magyarok október 25-én Wasserkirchenben, Zwingli templomában. Dr. Bessenyei Lajos mondott nagyhatású ünnepi beszédet. Támedly Erzsébet Ady: Az Ur érkezése és Reményik S.: Kegyelem c. verseit adta elő mély átéléssel. Oláh Sándor éneke és Zugor Margit művészi orgonajátéka volt még komoly élménye az ünnepély résztvevőinek.

Az Ujszövetség professzorai lettek a debreceni Theológián: Varga Zsigmond, a budapestin: Czeglédy István.

Professzor von Waldkirch a Svájci Magyar Társaság új elnöke Lapzártakor vettük a hírt, hogy a Svájci Magyar Társaság új elnökéül Prof. dr. Waldkirch egyet. tanárt választotta meg. Az új elnök néhai Irlet Karolynak személyes jóbarátja, járt Magyarországon, szereti a magyarokat. Megválasztásának híre magyar körökben igen nagy és osztatlan örömet keltett.

Több olvasónk szíves érdeklődésére válaszolva szeretettel közöljük azt, hogy a Jöjjetek valóban nem nélkülözheti olvasóinak illetőleg mindazoknak szíves adományait, akik a lapot rendszeresen kapják. Eppen ezért is hálás szeretettel köszönjük meg az érdeklődők szíves szándékát, és készséggel mellékelünk befizetési lapot karácsonyi számunkhoz. Akik e lap sorsát különösképpen a szívükön viselik, jól tudják, hogy az egyházas magatartásnak egyik lényeges mozzanata az adakozás, és ennek áldásos eredményei soha el nem maradhatnak, bármilyen összegű adományról lenne is szó. Az igényelt és igénybevett példányok száma világos bizonyítja annak, hogy szétszórtságban élő hittestvéreink immár hat esztendő óta tekintik és vallják a Jöjjeteket is a maguk lapjának, és így mindnyájunk közös öröme az, hogy további fenntartásához, és rendszeresebb megjelenéséhez minél hathatósabban és anyagilag is hozzájárulhatunk.

A Jöjjetek kiadóhivatala.
Bregenz Belrupt-Strasse 8. II.

JÖJJETEK

és Harangzó

a Szórványban Élő Magyar
Református Egyház Lapja

Főszerkesztő: Dr. Harsányi András

Németországi szerkesztő:

Dr. Zayzon Sándor.

Für den Inhalt verantwortlich:
Koppány János.

Kiadóhivatal: Bregenz, Belruptstraße 8
Druck von Felizian Rauch, Innsbruck

Külföldi képviselőink

Anglia: Paul Koronka, Horsley Towers, E. Horsley Surrey.

Argentina: Hédervary Kont János Casilla de Correo 1508. Buenos Aires.

Australia: K. P. E. Feuchtersleben 13, Middlessex Rd. Surrey Hills, Victoria.

Hollandia: Aladár Komjáthy, Kampen, De la Sablonierekade 2.

Kanada: Dr. János Mezel. 3449 City Hall Ave. Montreal.

Svajc: Dr. László Kupa, 14 rue de Jura, Geneve.

USA: Rev. Andrew de Harsanyi, Ellicottville, N. Y.

A Jöjjetek kiadóhivatala és szerkesztősége kegyelemteljes karácsonyi ünneplést kíván a Jöjjetek mindegyik olvasójának.

Békesség e földön

Ki ne látná, hallaná sokféle tüsténkedő hangját, szinét az őszinte vagy a színlelt békességre vágyakozásoknak? Ki ne lenne kénytelen tudomásul venni: lehangelő vagy serkentő eredménytelenségeket a sokféle ütközéspont szükségszerű érintkezéseiből? Ki ne lenne kénytelen valósággal megszedülni a békesség-programmpontok tarkaságától, és a találatosságban tetszelgő önbizalmak megpuffadásai láttán?

Mintha az emberiség odáig haladott volna már, hogy egyszerűen azt minősítheti békességnek, amit háborúsággal akarna megvédeni vagy megvalósítani! Másfelől ugyanakkor, mintha a haladásnak egyenesen mértéke lenne a mind újabb ellentétek szaporítása, és egyidejű állandosítása. Saját és sajátos erejének kultuszában mintha már odáig fejlődött volna, hogy a nagy egységbe-foglalás szándékainak illetve a parányokra-bontás célzatainak végső nagy ellentétét kívánná állandosítva: békességnek realizálni.

Aligha kétséges az, hogy mindezekben belül, a folytonosan csödébfutó békesség-gondolatok sokfelé ágazó lelki gyökérezetében nem a legvékonyabb szál az, amelyik — mondjuk így — az érvényesülés ösztöneiből táplálkozik. Gyümölcssei közül persze, hogy azok a legkivánatosabbak, amelyeket mindmegannyi sikernek lehet átsomagolni.

Mert a siker e kor sokféle bálványai közt is igen előkelő helyet foglal el. Nevében és szellemében, szolgálatában és bemutatásért nem szabad takarékoskodni az áldozatokkal. Semmi nem lehet elég tökéletes ajándék ahhoz, hogy még csak meg is közelíthesse áldásainak értékeit. Csak természetes, hogy e bálványoknak is közvetlenül érzékletesnek kell lennie és maradnia. Sikernek ezért nyilván csak az számít, ami számokba és százalékokba foglalható, ami valamiképpen mennyiség-számítások alá rendelhető. Ezért a minőségnek is a mennyiség függvényévé kell válnia, hiszen másként hogyan is lehetne kimutatni, bebizonyítani, statisztikai úrlapok rubrikái közé beszorítani? Az imponderabiliák, a mérhetetlenségek küszöbe csak annál inkább ingerletes az átlépésre, minél inkább látszik ugyanez a haladás sorompójának. Teljes lendülettel kell tehát harcbanvetni az önhittség lázában megedzett fegyvereket. Mert csak így lehet aktapapirossá szeletelni, indexek kaptafájára feszíteni, bibliografiává felduzzasztani, előitéletek béklyóba bonyolítani, azaz érzékletessé tenni azt, ami valójában megfoghatatlan. Meglátás, vagy megmutatás, fölismerés vagy élmény eszerint csak akkor lehetne önmagával azonos, ha valamiképpen és bármiképpen is kézzelfogható, szemmel látható, fülkagylókban rezonáló, reklám-művészetet ihlető vagy a géptechnika csodái közé állítható.

Az ilyen ösztönössé vált ön-szemléltetés már eleve társadalmisít minden emberi élet-nilvánulást. Hogyne, hiszen minden emberi erőfeszítésnek, törekvésnek, elgondolásnak, megvalósításiakarásnak e társadalom lenne vagy lehetne az egyedüli és természetesen a végső kifejezése is, mert csak ennek keretein belül válhatik társadalmilag szemléletes eredményé. A sikernek ezért alfája és omegája egyúttal a társadalmi keretek szélső pontja is. A társadalom az tehát, amelynek mintegy önmagát kell létrehozni, és tovább-élésre megújítani, és ezért híven önmagához, híven a maga regisztráló és dokumentáló ösztönéhez: önmagában keresi a békesség létrehozásának, a maga békesség-teremtő akarásainak sikerét is. Mintha erre is elégségesek lennének a kutató, a kitaláló, a felfedező indítások. Mintha egyebet sem kellene tenni, mint éppen ezeket a szándékokat összeadni vagy hatványozni! Mintha semmi más nem hiányzanék hozzá mint magának a társadalomnak, mint

társadalomnak — hatalommal vagy a rábeszélés hatalmával — összpontosított saját-sulya!

Nem arról van szó, mintha az emberi élet társadalmi ösztönei vagy tudatos törekvései, fejlődésének természetes üteme, intézményei, humanitárius belső nyugtalanságai önmagukban már eleve lennének kárhozatosak. De nyilván arról, hogy önmagában, saját lelkiségében nem lehet képes azt a békességet megtalálni, amelyre pedig oly nagy szüksége lenne, egyszerűen azért, mert — úgy látszik — a maga békességének álmokképe voltaképpen saját tükörképe is. Ha békessége u. i. valamiféle „elégedettség” lehetne, akkor így nyilván csak önmagával lehetne elégedett. Ha békessége valamely politikai program célkitűzése lehetne, akkor nem lenne szabad kifáradnia: az önmagával vívott küzdelmekben. Ha pedig békessége valamely agytröszt vajadásainak sikere-szüleménye lehetne, akkor már ma is oly biztos uton halad, amelyen mindegyik pillanatnyi megállójának: békesség, a jelző-táblája. S ha végül is a békesség tanulság lehetne, okulás vagy keserves tapasztalásokból kiszűrhető eredmény, akkor emberiség és társadalom nyilván nem ismételné meg annyit és oly fejlődő arányokban siránkozó szóit a mind újabb és mind nagyobb katasztrófák közelségéről, sőt kikerülhetetlenségéről.

Jézus a békesség

Jézus, mint Isten fia személyesen. Tehát nem társadalmi erők, törekvések eredője vagy vetülete. Születésének időpontja történetileg is „szemléltető” korszakot nyit, de semmiképpen nem függvénye e földi történet mozzanatainak. A maga újdonságának vonásai nem taglalhatók szét kitalált emberi minőségekre, hogy azokból újra lenne összerakható. Mindég és mindenütt teljes egész, teljes személyiség. A társadalom a maga nyelvén csak azt képes róla megmondani, hogy mi mindenhez és ki mindenkihez nem hasonlítható. Csak azt, hogy sem aranyozott ábrázolatokkal, sem primitívizált jelképekkel nem azonosítható. Csak azt, hogy nem lehet kisajátítani vagy emberi indulatok, háborúságok kiszolgálására igénybe venni. Csak azt, hogy az eddigi vagy a holnapi társadalmi „hatásai, eredményei”, történelemformálásaiban annyiban Tőle valók, amennyiben az Istennel való békességet szolgálták, vagy szolgálják. Csak azt, hogy a legmélyebb, a leggazdagabb, a legistenesebb élmények, a legjézusibb bizonyágátételek azok, amelyek a testi érzékletesség korlátai közé nem szoríthatók, és azok egyúttal, amelyek ihletükben, indításaikban és legigazabb gyümölcsükben is: személyesek. S személyesség végül is mindent megmondott róla, ami mondható, azt, hogy Jézusban megkapta a békességet Istennel, az engedelmisség és a szolgálat békességét.

Egy ily világban, amely a megfoghatóságokra való átváltásokért valósággal elborítja önmagát önarcképeivel, a jézusi békességre való áhítózás menekedésnek minősül: a realitásoktól, az élet egészséges és egészségesen gyorsuló ütemétől, vagy még ennél is többnek, kiábrándulásnak vagy éppen társadalom-ellenes magatartásnak, és így tovább. Már csak azért is, mert a társadalomnak magának is csak ilyen magatartásra van mértéke. S ha már megvan, alkalmazni is kell, s ha egyébként nincs, csak ezt lehet alkalmazni.

Nem lehet kétséges az, hogy az ember magában nem képes békességet teremteni, mint ahogyan képtelen lenne pl. önmagát megteremteni. A békességnek fogalmi értelmezésén sok minden múlik, de nem minden. És nemcsak azért, mert hogyan is határozhatnók meg azt, ami áhítózás Jézus-élményre, amelynek aztán

igazán nem lehetnek székéi, hanem azért is, mert az Istennel való békesség semmiféle más békességgel nem azonosítható, de még csak körül sem írható vele. Közvetlen élmény ez, amelynek elérhetetlennek látott gyümölcsseit azonban az ember a maga társadalmi minőségében szeretné úgy elérni, mint valamiféle csúcsteljesítményt, tehát elsődlegesen társadalmi jelenséget. Ezért is van az, hogy nemcsak társadalmi síkból néz és lát, hanem egyenesen e vonatkozásokból indul vagy indulna el a személyiség felé is! A társadalom u. i. ma már nagyhatalommá nőtt, s totalitárius törekvései nemcsak ott érvényesülnek, ahol brutális nyíltsággal uralkodik, hanem ott is, ahol az elismert és kihangsúlyozott egyéni szabadság elvi alapjait szinte kénytelen a maga ropant nagy méreteivel elborítani. A mai szabad embert is nyugodtan meg lehetne kérdezni pl. arról, hogy van-e egyáltalában ideje arra, hogy olyasmivel is foglalkozzék, mint a saját lelki élete. A válasz aligha lenne oly sokféle, hogy a regisztrálás céljaira mindjárt egyúttal külön kutató intézetet is kellene felállítani.

Pedig a jézusi békesség: személyes békesség, a személyes Istennel, és csak is oly békesség lesz társadalmilag is gyümölcsöző, amelynek lelki gyökerei ebből a személyes békességből táplálkoznak. Sokkal termékenyebb társadalmi és egyetemesen gyakorlati jelentőségű felismerések érlelődnek békesség-ajándék elfogadásából, mint azokból a békesség-teremtésre összpontosított társadalmi akarásokból, amelyek magukon hordozzák a szükségszerű összeütközések előjeleit, leglátványosabb eredményük aligha lesz több, mint a személyiség teljes szétmorzsolása.

Békesség e földön nem kereshető azokban, akik e békességet nem akarják elfogadni: ajándéknak. Békesség e földön nem a hatalmi túlsúly vagy egyensúly kérdése. A békesség e földön: kezdet Jézus által.

Karácsony békessége magyaroknak is békessége

A vezető csillag a heródesi indulatok és a hontalanság éjtszakájában magyaroknak nem lehet jelképes emlékezés csupán, sem e nagyvilági, sem honi rabságukban. Mindegyik magyarnak külön van karácsonya, szép és gazdag, személyes Jézus köszöntése. Messzi utat tett érte, hogy Hozzája megérkezzék. Mindent elveszített, amit el lehet veszíteni, mindent elviselt, amit el lehet viselni s azt is, amit nem lehet elviselni.

Hozta hát gyermek-örömet a Gyermeknek, könnye ragyogását, szíve ujjongását, sebeitől fölszakadó énekes szót, szeme fényében imádságot. Hogy mindez az övé legyen, magyar karácsony is legyen, pompázatos és kincsés karácsony: királyi palotája a Hajléktalannak, országlása az Üldözöttnek, bírodalma a Földöntfutónak.

Ime, meggazdagult attól, hogy tud ajándékozni; hogy örvendezni képes e földön, melyen egy talpalatnyi sem honja már; hogy dicséretre zeng szólása az egyetemes közönséget mondhat néma ajakkal is; hogy nyithatja lelkét e földön, hol minden elzárult előle, ami földi; hogy békessége szent pillanata hosszú-hosszu esztendőket békételen halódásaiban legyen szent pillanat, élet.

Ime, mindent megkapott. Sirásai örömet, keservei diadalmát, némasága kiáltását, rabságának szabadságát, valóságos békességét.

Mert eljött hozzá az élő Isten!

H. B.